

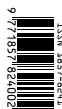
Колку чини Македонија?
Сорос плаќа,
платениците исполнуваат

Ердоган се пишмани за бегалците
Договорот пропаѓа,
Македонија на удар

Народот го одбра патот
Ајде да се преброиме

Република

бр. 193, година V ■ петок, 13 мај 2016 година ■ цена: 50 денари

**СДСМ, СОРОС И АЛБАНСКИТЕ ЕКСТРЕМИСТИ
ЛИЦИТИРААТ СО ДРЖАВАТА**

ФЕДЕРАЛИЗАЦИЈА НА МАКЕДОНИЈА

Новиот Renault MEGANE

Пробуди ја страста!

Уникатно искуство за време на возењето создадено преку технолошка совршеност и одличен дизајн.

Потрошувачка при комбинирано возење: 3,3 – 6,0 l/100 km. Емисија на CO₂ 86-134 g/km. Степен на емисијата: EURO 6b. Емисија NOx: 0,0155 – 0,0536 g/km. Емисија на тврди честички: 0,00007 – 0,00142 g/km. Број на тврди честички (x10¹¹): 0,08 – 14,51. Јаглеродниот Диоксид (CO₂) е најзначајниот стакленички гас кој го предизвикува глобалното затоплување. Емисиите на овој загадувач на воздухот во сообраќајот значајно придонесуваат за намалување на квалитетот на воздухот. Особено придонесуваат за зголемување на концентрацијата на атмосферскиот озон, честичките PM₁₀ и PM_{2,5} и азотните оксиди.

Закажете тест возење на: info@renault.mk

ВОВЕД

Ајде да се преброиме

6

НАСТАН НА НЕДЕЛАТА

440 полицајци со месеци го чекаат
Спасовски да им потпише решенија

7

ЛИЧНОСТ НА НЕДЕЛАТА

Захир Бекири – Чауш

18

ЕКОНОМИЈА

Политичката криза почна сериозно да влијае
врз економијата

20

АКТУЕЛНО

Брегзит предизвика домино-ефект

24

СВЕТ

Трамп ја предизвика Клинтон
за надворешната политика на САД

26

ЗДРАВЈЕ

Професор д-р Ангелко Ѓорчев,
национален координатор за астма

32

КУЛТУРА | ИНТЕРВЈУ

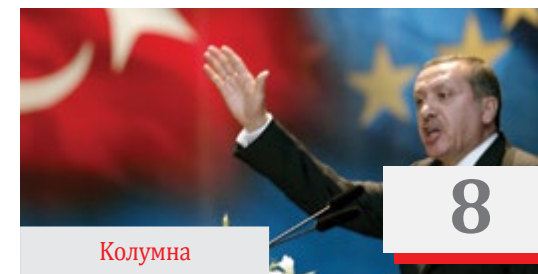
Симон Калајџиев, академски сликар

38

СПОРТ | ИНТЕРВЈУ

Александар Ставрев, фудбалски судија

54

Колумна

8

Ердоган се пишмани за
бегалците, Македонија на удар

11

Актуелно

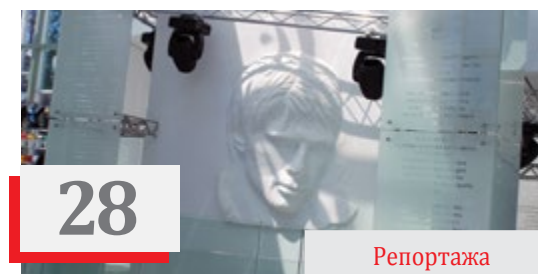
СДСМ, Сорос и албанските
екстремисти лицитираат со државата

Анализа

15

Сорос плаќа,
платениците исполнуваат

28

Репортажа

Во куќата на Тоше ќе се одигра
првиот мјузикл „Тајно моја“

ДНИД Прва Република ДООЕЛ Скопје

бул. Илинден бр. 9
1000 Скопје
republika@republika.mk
contact@republika.mk
sport@republika.mk

Директор: Доне Донеvски

Маркетинг:
Стојан Георгиевски,
Габриела Мирчески
тел. 02 / 32 99 999
факс. 02 / 32 99 998

Издавач / редакција: ДНИД Прва Република ДООЕЛ Скопје
бул. Илинден бр. 9, 1000 Скопје

ж-ска: 500-0000007811-68
депонент банка: Стопанска Банка АД Битола

Претплата: тел. 02/3089-306

www.republika.mk ■ [facebook.com/nedelnikrepublika](https://www.facebook.com/nedelnikrepublika)

Главен и одговорен уредник: Ненад Мирчевски
Заменик главен и одговорен уредник: Билјана Зафорова
Редакција и соработници:

Александра Мазнева - Бундалевска, Невена Поповска,
Марина Костовска, Наум Стоилковски,
Александрија Стевковска, Бојан Момировски

Колумнисти: Горан Момировски, Љупчо Цветановски
Соработници: Никола Петковски, Димитар Љоровски Вамваковски

Лектори: Анета Љубеџиќ, Тања Стевановска

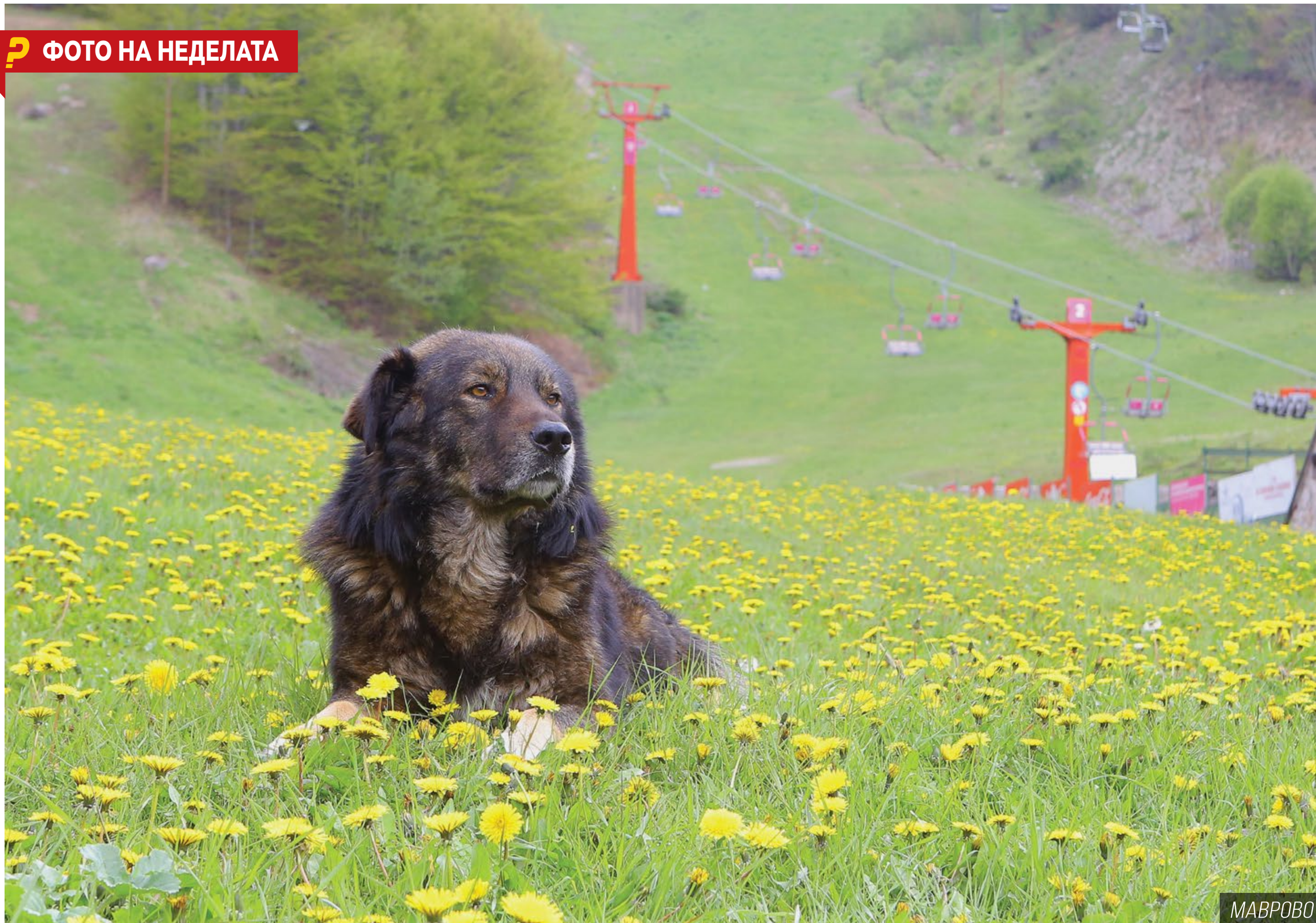
Фотографија: Александар Ивановски

Графички дизајн: Никса Георгиевски, Билјана Неделковска

Печати: Графички Центар Скопје, ул. Скупи 6.6.

Испечатени примероци: 4.000

Датум на печатење: 12 мај 2016

Ајде да се преброиме

Ненаг Мирчевски | главен и одговорен уредник

Ако Македонија ги чека Заев и СДСМ да кажат кога ќе бидат расположени да излезат на избори, може и да не дочека (како држава). Секое пролонгирање на кризата оди во корист само на разнебитувачите на државата, но во никој случај не оди во корист на народот. За среќа, огромното мнозинство граѓани се свесни за опасноста. Гледаат дека зад шаренилото на револуцијата се надвиснати темни облаци кои можат да предизвикаат вистински потоп по кој нема да имаме шанси да испливаме здрави и како народ и како држава. Граѓаните мошне прецизно ја прочитаа намерата на опозицијата и улогата на чадорот, па затоа веќе немаат дилеми по прашањата кој и зошто ја предизвика кризата. Ваков дебакл на сценариото за насилно менување на власта не очекуваа ниту Заев ниту чадорот. Сценаристите немаат одговор како е можно по толку фрлени пари на пропаганда, довербата на граѓаните во ВМРО - ДПМНЕ да е во постојан пораст, а поддршката на СДСМ да опаѓа во континуитет. Последната анкета на „Павел Шатев“ недвосмислено ја покажува свесноста на македонскиот народ. Дури 64 отсто од Македонците сметаат дека зад лажната борба за слобода и демократија се крие гола битка за власт, а дури 67 отсто не го оправдуваат уништувањето и сквернавењето на споменици што опозицијата и платениците на Сорос секојдневно го вршат. Овие поразителни бројки ги вадат од кожа Заев и најтесното раководство на партијата, но и соросовите платеници и „пријателите однадвор“ затоа што директно ја нагласуваат нивната немоќ и неспособност да го превоспитаат народот. Оградувањата од бројките од типот - анкетите се нереални

поради стравот на луѓето од режимот - одамна не држи вода затоа што образложението и тоа како се коси со тезата на опозициските труби дека граѓаните охрабрани излегуваат на улица и дека веќе никој не се плаши од режимот. Од тие причини и Заев почнува да се надминува себеси во зборување глупости тврдејќи дека „не оделе на избори затоа што ќе победеле“.

Е па добро. Штом е сигурен во победата, ајде да се преброиме и да ставиме крај на кризата. Нели тоа го посакуваат сите? Во прилог на тоа е и ветувањето на Груевски дека нема да ги оспори резултатите какви и да се, ако Заев смогне храброст да се појави пред народот. Воедно, изборите нека бидат референдумско изјаснување на граѓаните во кое ќе им дадат легитимитет не само на новата влада, туку и на Пржинскиот договор, на противустановното Специјалното обвинителство, на намерата за редефинирање на општествениот систем зад кое се крие федерализација на државата, на воведувањето двојазичност, на притисокот за промена на името и на бришење на идентитетот на македонскиот народ... Народот да каже дали прифаќа со државата да управува влада која ќе биде слуга на амбасадорчињата и ќе ги исполнува задачите што ѝ ги испорачуваат или ќе работи во интерес на граѓаните. Ако народот го прифати сето тоа што Заев го ветил на чадорот, нека биде. Тогаш ќе го има целиот легитимитет да ги спроведе сите реформи за кои сега тврди дека му ги кочи Груевски. Ќе може да го оправда судството, да ја врати слободата на медиумите, да ја одвои државата од партијата...

Но, за сето тоа прво мора да излезе очи в очи со гласачите. Да добие одобрение од народот, а не од амбасадорите. Токму затоа, Заев не само што нема да излезе на избори на 5 јуни, туку ќе продолжи да бега и да опструира какво било изјаснување на граѓаните сè додека го држат нозете и додека го штити чадорот. Сепак, додека безглаво бега од соочување, да има на ум дека со секој нов притисок од западните моќници, со секоја негова нова лага, со секоја навреда врз граѓаните, со секоја провокација врз неистомисленците, со секој осквернавен споменик од „револуционерите“, со секоја закана врз медиумите, со секое ново ветување кај сојузниците на штета на државата, тој незапиливо тоне во жив песок заедно со својата партија.

Излегол на избори или не, народот ќе му пресуди. За тоа е свесен и самиот тој и неговото членство и Сорос и чадорите. Токму затоа ВМРО - ДПМНЕ, но и секоја друга партија што ѝ мисли добро на државата мора да му овозможи на народот да го каже последниот збор. Дури и по цена ниту една од големите партии да не се појави на избори или, пак, да не бидат признати резултатите од меѓународната заедница, ехото на граѓаните мора да одекне доволно силно за да се чуе и во Брисел и во Вашингтон.

ЧЕТИРИСТОТИНИ ПОЛИЦИЈАЦИ СО МЕСЕЦИ ГО ЧЕКААТ СПАСОВСКИ ДА ИМ ПОТПИШЕ РЕШЕНИЈА

И покрај тоа што ги поминаа сите фази на психофизички обуки, 440 кандидати за полицајци сè уште чекаат на потписот на министерот Оливер Спасовски. Додека пред камери ги фали, од друга страна Спасовски не сака да им потпише решенија за вработување.

Уште во 2015 година, кога МВР беше раководено од ВМРО-ДПМНЕ, беа обезбедени средства и почна сериозна и строга фаза на селекција на кандидати за полицајци. 440

од најподготвените ги поминаа сите фази на физички и на психолошки проверки. Најподготвените 440 кандидати што ги поминаа контролите со најдобар успех, ја почнаа едногодишната обука по која 400 најдобри треба да влезат во МВР.

СДСМ тогаш излезе со критики за подмладувањето на полицискиот кадар. Од тогаш наваму, со промената во врвот на министерството, 400 млади полицајци, кои со највисоки оценки ја поминаа обуката на терен и

во училища, останаа цела година да чекаат на потписот на Спасовски.

За вработување на овие 400 кандидати веќе има финансиска согласност со евидентен број од Министерството за финансии: 18 - 1611/2 од 4. 4. 2016 година, а приемниот број од МВР е 13.3 - 13456/2 од 5. 4. 2016 година. Веќе наредниот ден, на 6. 4. 2016 година (среда) договорите за вработување на полицајците се однесени на потпис кај техничкиот министер Спасовски и сè уште се кај него.

Во моментот полицијата е расстргната на повеќе фронтови. На јужната граница со емигрантите, а низ Скопје и градовите со насилни протести во кои полициските службеници се напаѓани и навредувани.

За прашањето веќе се изјасни македонскиот полициски синдикат. Од таму побараа итно вработување на новите полициски службеници. ■

Оставката на турскиот премиер Ахмед Давутоглу покажа дека договорот што го постигнаа Европската унија и Турција во март е на стаклени нозе. Заминувањето на умерениот професор по меѓународно право, кој се смета за креатор на планот со кој Турција требаше да ги запре бегалците да дојдат во Европа а за возврат да добие пакет бенефиции, најубаво ја покажа разликата што постои меѓу Брисел и Анкара

ЕРДОГАН СЕ ПИШМАНИ ЗА БЕГАЛЦИТЕ

ДОГОВОРОТ ПРОПАГА, МАКЕДОНИЈА НА УДАР

Пишува |
Горан Момирски

Ала франка сè уште не може да ја победи ала турка

Цивилизацискиот судир што постои во Турција уште од првата крстоносна војна, а кој во Турција се означува со ала турка како ознака за автентична турска политика базирана на исламската култура, традиција и наследството од султанската традиција и ала франка, ознака за европското влијание и култура, е сè уште во тек. Колку е тој голем и длабок најдобро може да се види од фактот што дури и кога на Турција се нудат забрзани преговори, безвизен

режим и шест милијарди евра, таа ги одбива со порака „не сте ни потребни ако не можете да ги прифатите нашите специфики“.

Пораката на претседателот Ердоган, кој одби да ги приспособи турските закони за тероризам како предуслов за визната либерализација, најдобро говори дека во блиска иднина не треба со оптимизам да се гледа на некоја искрена соработка меѓу Анкара и Брисел.

Ердоган воопшто не сака да разговара на темата антитерористички закони тврдејќи дека турската ситуација е специфична и затоа не може да се аплицираат европските правила со што уште еднаш

потврди дека меѓу неговата земја и Европа постојат сериозни, дури и цивилизациски разлики. А влогот е огромен, ако членството во ЕУ и шесте милијарди евра за потребите на бегалците не се од голема корист за Ердоган, можноста неколку милиони турски граѓани без виза да патуваат во ЕУ е огромна можност за него. Тој со непопустливоста се лиши од можноста во наредниве неколку години на запад да „испрати“ неколку милиони невработени Турци, а меѓу нив и многумина што не се согласуваат со неговата политика. Настрана можноста за зголемено ниво на бизнис со ЕУ како резултат на полесното патување во големиот европскиот пазар.

Последици за Македонија

Зошто Турција оди контра е прашање и тема за Ердоган, за нас поважно е прашањето за последиците по Македонија доколку навистина пропадне договорот со ЕУ. Особено ако пропадне во текот на наредниве неколку месеци кога, очигледно, македонската драма сè уште нема да биде надмината.

Едно од алтернативните сценарија за кое зборуваат западните аналитичари е доколку Турција реши да ги отвори своите граници за Сиријците и за Ирачаните на своја територија, нејзината улога да ја преземе Грција. Планот предвидува Европската унија

и најзагрозените земји-членки (Германија, Шведска и Австрија) да дадат логистика за грчките власти кои би ги сместувале бегалците директно на егејските острови и би ги испитувале. Мал дел од нив, најранливите категории, би биле примени во ЕУ согласно со новиот договор за квоти кој допрва би се направил, а најголемиот дел би биле веднаш враќани во своите матични земји. Овој план Б за Македонија е сосема прифатлив затоа што на јужната граница практично ќе нема бегалци. Недостатокот во оваа варијанта е слабиот капацитет на Грција да се соочи со бегалците што се покажа минатите две години и пред сè огромниот процент од бегалци кои во Турција се само привремено. Речиси 90 проценти од нив планираат да заминат во ЕУ и доколку пропадне договорот меѓу Турција и ЕУ, Грција нема да може да го спречи нивниот трансфер кон Македонија и понатаму на балканската маршрута.

Ова сценарио е дел од засега непостојниот план Ц кој може да биде катастрофален и за Македонија и за сите земји, но и за самата Европската унија. Сценариото во кое стотици

илјади луѓе одеднаш тргнуваат кон Германија за Македонија е опасно дури и кога таа е во најдобрата состојба, а особено е опасно доколку се случи во време на актуелната политичка криза. Еден од главните проблеми е безбедноста затоа што Македонија и во стабилна состојба не може да се бори на неколку фронта одеднаш.

Безбедноста под ризик

Македонските безбедносни служби не можат истовремено да се соочуваат со десетици илјади бегалци, меѓу нив и со членови на ИСИС и на други радикални групи, со демонстранти кои секојдневно протестираат и шират шпекулации дека наскоро ќе се случи насилство и влез во некоја државна институција, и со косовски радикални вооружени групи кои планираат одмазда за кумановските настани. Ако на овие три опасности им се додадат и радикални исламски групи кои интензивно работат на регрутирање на борци за Сирија и на организирање на локални структури, јасно е дека Македонија не може долго да ја издржи битката. Особено не може без сериозни последици по стабилноста и по

финансиите. Ваква битка на повеќе фронтови е исцрпувачка и за далеку помоќни земји од Македонија. На пример, во споредба со Србија која има 25 илјади војници, Македонија има трипати помалку, односно и заедно со резервниот состав нема професионална војска онолку колку што има северниот сосед. Во поглед на бројот на полициските припадници, состојбата е уште полоша.

Посебен, но не и помалку важен проблем се парите. Во ситуација кога економијата речиси две години е блокирана поради политичката криза, ќе биде тешко да се финансираат резервистите кои ќе мораат да бидат активирани доколку се оствари ова црно сценарио.

Соседите нема да бидат конструктивни

Последиците по Македонија треба да се пресметуваат и во однос на развојот на политичките трендови. Исто како што поголемиот број бегалци доне-

се пораст на рејтингот на екстремната десница во Европа, така повторното соочување со бегалците може да предизвика понатамошни поделби меѓу македонските граѓани. Не треба да се исклучува дека темата за бегалците, која во Германија стана доминантна во јавниот дискурс, да стане главно прашање и кај нас и со тоа да ги засили процесите на поделба на етничка и на религиозна основа. За очекување е граѓаните муслимани да ги примаат и да им даваат прибежиште на бегалците кои во најголем број се од исламска религија како што е за очекување христијаните да не гледаат со симпатии на луѓето што би се нашле заглавени во земјата на пат кон ЕУ.

Со тоа се отвора уште една тема важна за Македонија, односите со соседите. Постои огромна опасност од нарушување на односите, пред сè со Србија, на чија граница ние ќе ги упатуваме бегалците, а која веќе најави дека нема да прима бегалци од Македонија без да добие зелено светло и отворе-

на граница кон Хрватска и кон Унгарија.

Во анализата на ова сценарио, мора да се земе и предвид однесувањето на сите соседи, особено на Грција како земја која сигурно нема да се мачи да ги запира бегалците да се судрат со македонските гранични служби. Покрај слабиот капацитет и финансиите, причините можат да се бараат во интересот на јужниот сосед да ја дестабилизира Македонија, а притоа да не може да биде обвинета дека тоа го сторила намерно.

Последните вести од Идомени, според кои и последните неколку стотици бегалци наскоро ќе бидат сместени во кампови во Грција или во Турција, не треба да нè залажуваат дека не се работи за иманентна опасност за која земјата треба веднаш да се подготви. Доволна е само една искра на релацијата Брисел - Анкара за почеток на нова бегалска криза која може од темел да ја разниша Европа, но и Македонија. ■

ФЕДЕРАЛИЗАЦИЈА НА МАКЕДОНИЈА ВО ТРИ ФАЗИ

Федерализацијата на Македонија е почнат процес. Влогот на Заев, унитарноста на државата, е неповратен. Сите протести, сите процеси за уривање на државноста, се однапред ветени. Терминот „редефинирање“ е покрите за трите фази до федерализација за чиешто исполнување Заев веќе дал „беса“

Пишува | Наум Стоилковски

ВМРО-ДПМНЕ е единствена од „големата четворка“, партиипотписнички на Договорот од Пржино, која поднесе изборни листи до ДИК за изборите на 5 јуни. Очекувано, СДСМ не поднесе листи, но воопшто не изненадува тоа што ни ДУИ ни ДПА не поднесоа свои листи. Не изненадува ниту изјавата на Зоран Заев, колку таа и да се чини налудничаво, дека ако СДСМ излезел, ќе победи на изборите, а ниту Груевски, но

ниту Ахмети немало да му го признаат резултатот. Не е за изненадување очекувањето на Заев за Ахмети, бидејќи веќе не станува збор за избор меѓу партиите, туку избор дали Република Македонија ќе опстане како унитарна држава или ќе се претвори во безимена федерализирана територија.

Никој веќе не смее да се залажува дека кризната состојбата во Македонија е за тоа дали на евентуални избори ќе победи ВМРО-ДПМНЕ или СДСМ, левица или десница, чија платформа - дали за „слобода и демократија“ или со програма и проекти. проблемот не е ниту во избирачкиот список, фантоми, услови, притисок, партизација, медиуми или арамилак - работи за кои се прави привид со прислушуваниите телефонски разговори со кои СДСМ се обиде да ја уценува власта.

light+building
Frankfurt am Main
13. - 18. 3. 2016
Full Range Industrial Lighting Solutions

LPS
LIGHT POWER SOLUTIONS

info@lps.mk | www.lps.mk
+389 2 313 11 13

impuls **Ecolight**
www.j-impuls.com.mk www.ecolight.it

Quehenberger | Drexeilmaier | Alkaloid
Granit | KAM | Tinex | Bilzoo

DHL **BMW** **SKODA**

LOREAL **PUMA** **NIKE** **CHANEL**

ARMANI **PRADA** **GUCCI** **HERMES**

VOITH **ORACLE** **LARXESS**

и административно поврзување на федералните единици.

Третата фаза би значело само формализирање на федерализацијата на државата.

Сето ова е планирано да се одвива полека и на временски фази, со добро испланирани чекори, зад кои ќе се крене кампања иста како што се одвиваше за територијалната прераспределба. За потсетување и за референдумот за тоа СДСМ водеше кампања дека „некои прашања не заслужуваат одговор“. Последиците од тоа се чувствуваат денес.

Сè е тоа привид и параван. Сликата што излегува на виделина е многу покрупна и сè уште се прочистува, со изминување на овие години малтретирање на македонската јавност со кризата што ја почнаа опозицијата и Сорос. Целта е јасна, борба за преврат, која ќе резултира со рedefинирање на државата! „Рedefинирање“ е терминот што го користи Беса, новиот партнер на Заев, зад што стои ветувањето на актуелниот лидер на опозицијата за федерализирање на Македонија.

Дури и името на државата веќе длабоко е под знак прашање, но не само поради Грција. Ако до вчера нивните барања за преименување и за обезличување на државата и на нацијата се чинеа врв на фашизоидноста, тоа што се случува внатре во земјата е многу поголем и, за многумина, несфатлив процес. За жал, по 25 години независност, ова веќе не звучи ни како закана, ниту како фикција на „запалени глави“, туку е реалност што е тука, сервирана од сервилната опозиција со лидерство што на маса ја стави унитарноста на државата.

Рedefинирањето на државата Заев како лидер на СДСМ им го ветил на албанските радикали, Беса и на предводникот на радикалните албански иселеници, но и на сите албански политички фактори во земјата. Таа идеја, односно улога на Заев, не е нова, тој го подготвува теренот подолго време. Тој зборува за двонационален

идентитет уште во првото (и последно) интервју дадено за „Република“. Иако сопартијците се обидоа да го прикажат како „грешка“ поради струмичкиот дијалект на својот лидер, сега е кристално јасно дека изјавата за „двонационален идентитет“ воопшто не била надвор од неговата агенда. Потоа во изјавите за албанската популација отворено нудеше воведување двојазичност во целата држава. Дури и однесувањето за време и по антитерористичката акција во кумановско Диво Насеље, но и митингот на Сорос/СДСМ не е надвор од таа агенда. Неговите ментори и творци на политиката и на процесот на поделба на државата на федерални единици, му го чистат теренот преку наставите во јавноста. Не е ниту потребно да се именуваат разните фрчкоиди или героиди, кои и денеска, кога дел од „шарените“ реагираат

зошто радикалите од Беса на протестот немале ниедно македонско знаме, убедуваат дека тоа не е воопшто важно. И претходно, истите лица пропагираа дека нема проблем да се разговара за федерализација или да се има „ротирачки“ премиери по етничка линија - Македонец, па Албанец. На таа насока Ермира Мехмети, како висок претставник на ДУИ, уште лани во март побара техничка влада предводена од Албанец со мандат да го затвори и прашањето за името, за сега Едмонд Адеми како дел од СДСМ, отворено бара Албанец премиер, како надоврзување на „крв да се лее по улиците“.

Федерализацијата е отворената карта на Заев, зад која стојат и туторите и финансиери на сите активности од блокот на Сорос, па на крај и дел од меѓународната заедница на кој, бла-

го речено, таквиот проект би им го затворил „македонското прашање“ еднаш засекогаш.

Не треба да се бара длабоко во историјата за да се види дека ваквите „проекти“ како пробен балон се пуштаа одвреме-навреме. Најголемиот пример беше во март 2009 година, кога германската амбасадорка Урлике Марија Шулц пред студентите од Педагошкиот факултет се излета со платформата дека Македонија во ЕУ ќе влезе како „Северна“, а Македонците ќе го учат албанскиот јазик уште од градинките.

- Во 2020 година ќе бидете членка на ЕУ. Ќе имате ново име - Северна Македонија. Владата ќе биде составена од партија со име Нова македонска партија, во која членови се Албанци и Македонци. Албанското население ќе го зборува македонскиот јазик, што е случај и денеска, а Македонците ќе го зборуваат албанскиот јазик, кој ќе го учат уште од детски градинки. Мислам дека ова е убава визија за земјата. Не е нереална, не е утопија. Може да се направи и пред 2020 година ако се работи на политички план - изјави Кноц.

Откако амбасадорката доби остра вербална нота во МНР да не излетува од рамките на амбасадорските норми, таа објаснуваше дека се работи за „симулација“ во која учествувале ученици од Албанија, Косово и од Македонија, со нагласување „млади од албанскиот дел на Македонија и од македонскиот дел на Македонија...“. Денес, седум години потоа, таа „симулациска игра“ е реалност и е почната да се спроведува.

Сите овие наведени однесувања на Сорос/СДСМ не се ниту случајни ниту, пак, се случајно наброени тука. Според ветувањето на Заев, идната федерализација на државата, за чи-

ешто име дополнително ќе се одредува судбината, има три фази, кои етапно ќе се воведуваат во следните неколку години.

Со првата фаза е опфатена зголемена употреба на албанскиот јазик како официјален јазик, пред сè во безбедносниот сектор и во институциите, пред сè во полицијата и во армијата, но и поделба по федерални единици, кантони, односно развивање на општините во „понапреден систем на самоуправување“.

Во втората фаза треба да се воведат двојазичност на целата територија на државата. Воедно, на албанските партии при „поделба на колачот на власта“ им се нудат институции и функции. Од една страна ветени се функции како претседател на Собранието, премиер или претседател на државата. Преку институциите, пак, ќе бидат доделени безбедносните ресори МВР, потоа ДБК, БЈБ, како и финансиските столбови УЈП, царината... Во оваа фаза би требало да се одвива

Тука лежи и одговорот за молкот и за неизлегувањето на ДУИ и на ДПА на изборите. Ако за двете партии тешко може да се каже дека дејствуваат автономно во целата политичка борба, судејќи и според изјавите дека ќе ја следат меѓународната заедница, сега тие гледаат можност за исполнување на барањата што во нормални околности би биле неприфатливи за македонските политичари. Не смее да се изостави и појавата на Беса и на различните радикални групации со поддршка од Косово со кои Заев отворено преговара.

Сета оваа двегодишна акција на сите што се насочија кон уривање на ВМРО-ДПМНЕ, вклучително и дејствувањето на СЈО, е со цел намалување на влијанието на ВМРО-ДПМНЕ и на нејзиното раководство. Јасна е и причината - полесно ќе се дојде до остварување на симулацијата на Урлике Марија Шулц со некој што веќе најавил „виткање на кичмата“.

Цврстината на „кичмата“ 25 години го зачува унитарниот карактер на Република Македонија, но и долготрајноста на борбата за името и за македонскиот идентитет. Нејзината цврстина не успеа да ја скрши никој од надвор. Сè до доаѓањето на политичката сцена во Македонија на човек кој за себе вели дека е црпнат од нива од бога да води по цена на сè. ■

Адреса: ул. Костурски Херои бр. 38, кат 2, лок. 1, 1000 Скопје
тел: +389 2 2720 411 +389 2 2775 311 || факс: +389 2 2720 411
е-маил: info@transmet.com.mk || www.transmet.com.mk

Ние го обновуваме
миналото...

Ние ја градиме
иднината...

www.transmet.com.mk

КОЛКУ ЧИНИ МАКЕДОНИЈА?

АНАЛИЗА

СОРОС ПЛАЌА, ПЛАТЕНИЦИТЕ ИСПОЛНУВААТ

Во моментот, околу 1.000 ликови ја користат непресушната Соросова „донација“. 780 во НВО и 200 во опозицискиот медиумски сектор, можеби не толку професионален, колку податлив. Но и кај нив има една драстична, кастинска разлика. На врвот се малкуте, вечни и исти соросиди, а поданиците се нарекуваат сорософили. Едните заповедаат, другите на свои плеќи исполнуваат. Првите, како и сите штетници, се приспособливи до бескрај...

Пишува | Љубчо Цвејановски

„...Еве дојде време Сорос да го молиме, да ни даде некој долар - да не пропаднеме, да не пропаднеме!“

Лето господово 1993, оваа комична песна беше дел од средношколска претстава во тогашното ДУСО „Орце Николов“. Прогресивна и саркастична, алудираше на тогашната катастрофална економска состојба, како и на толку потребните инјекции од унгарско-американскиот „филантроп“ за сите сфери во државата. Од тогашната политичка номенклатура финансиски помагала дочекани со голем мерак во тие безобразни времиња, кога одморот и автомобилот означуваа краен луксуз за Македонецот. Прогресивните сред-

ношколци воопшто не беа шарени. Беа еднобојно модерни, настрана без дневница, или какво и да е ветување и помисла на неа, па поведени од своите аполитички убедувања идеалистички се подбиваа со тогашното општествено уредување. Оттогаш поминаа цели 23 години. Веќе не сонуваме за „југо корал“, кое сега чини 150-200 евра, ама „со плин“, а прашањето за заминување на одмор не е „дали“, туку – „каде“...

Сепак, многу работи останаа исти. Како и ликот на тие што имаат корист од Соросовата „кауза“. Ах, да, „Орце Николов“ сега е СУГС, гимназија, а тогаш беше со насочено образование. Непроменливиот, балсамиран дел од популацијата, избраните десетици, пак, сè уште

се хранат на истата, непресушна града. Така е преку ден, а навечер исцианото го истура на шарени протести. Најверојатно, заспираат со цуцла-лажливка со изгравиран Соросов лик, сонувајќи мирно за идните „донации“ и задоволни од истурената боја по македонските споменици. Албанските не се интересни, иако се дел од истиот проект. Така, веројатно, рекол Сорос. Поверојатно, сивата еминенција Милчин. Новата Фани е премногу „фани“ (смешна), што би рекле финансиерите, нели... Можеби звучи грдо да зборуваме за „градата на Џорџ“, но многумина од македонските консументи на неговите „добра“, ако воопшто постои што и да е добро во целата негова приказка, ги оправдува токму „инакувата“ сексуална ориентација. Другите, можеби се хетеро, но тоа нема врска со сексуалната определба туку се

КОСТОВ: ИНВЕСТИЦИЈА ВО НЕУСПЕШНА ОБОЕНА РЕВОЛУЦИЈА

Колумнистот и поранешен јавен обвинител Сотир Костов, чувствува потреба прво да ги дефинира работите и состојбите. Вели, прво и основно е да се дефинира дали во Македонија има диктатура, нацизам, фашизам и диктатор?

КОСТОВ: Многу често, и исто толку неосновано, припадниците на Отвореното општество, или фондацијата на Сорос, Зоран Заев и врхушката на СДСМ така милуваат да го нарекуваат политичкиот систем на парламентарна демократија во РМ, власта и начинот на нејзиното владеење и, секако, лидерот на ВМРО-ДПМ-НЕ. Веднаш да кажам дека се работи за непознавање на работите, состојбите и поимите на политичката мисла и теорија, но и на практичната политика. Ако, пак, не е непознавање, тогаш е тенденциозно и злонамерно извртување на реалната состојба во нашата држава и нејзино гледање со розовите очила на Семјон Семјоновик (лик на рускиот автор на апсурдот Данил Хармс, кој не може, не знае, не сака и не смее да ја гледа, перцепира и разбира реалноста таква каква што е), кога на легален политички систем се гледа како на режим, кога на парламентарна демократија ѝ се лепи етикета на диктатура, и кога лидер на политичка партија со највисок рејтинг меѓу граѓаните на Македонија, неосновано и крајно тенденциозно се нарекува диктатор.

Второ, треба да се препознае целта што овие субјекти, персони и ликови сакаат да ја постигнат. А таа е една и единствена: законски, легално и легитимно избраната власт во нашата држава да се спречи во извршувањето на задачите и да се собори. Во првиот дел од оваа цел, тие и постигнуваат некои резултати и, навистина, ја спречуваат власта да биде поефикасна и поуспешна. Но, за остварување на крајната цел, соборување на власта, треба да изедат уште некоја фурна леб. Немаат критична маса на граѓанство што ги поддржува, имаат погрешна стратегија на дејствување, неефикасна тактика и крајно несоодветни методи, дури, би рекол, методи спротивни на основните принципи на демократијата. Долго време дејствуваат деструктивно, а изостануваат резултатите што ги посакуваат. И тука, сега, доаѓаат валканите пари на меѓународниот моќник, човекот што парите ги заработи со берзански шпекулации, Џорџ Сорос, кој истите тие пари ги вложува во соборување легални системи и влади на

новоформираните држави во Југоисточна Европа, поконкретно во Балканот, најконкретно, еве во Македонија. Значи, трета констатација е дека оваа фондација, нејзиниот менаџмент предводен од долгогодишниот, т.е. вечниот Владе Милчин, и организациите што ги финансираат (тим фрлаат по некоја коска), дејствува против интересите на државата Република Македонија. Ова веќе е недозволено, ова е против интересите на државата и, секако, против интересите на граѓаните. Трпи економијата, трпи стандардот на граѓаните, трпи развојот на Македонија. Тоа мора да се спречи, тоа мора да се анулира. Причина повеќе се и применетото насилство, покажаниот вандализам и сквернавењето, нагрудувањето и уништувањето на спомениците на културата, на уметноста, институциите на државата.

Ви се молам, дали во Македонија има поединечни и масовни убиства и стрелања, дали има сомнителни исчезнувања на лица, дали има логори, дали има кланици, дали има гасни комори? Сите гледаме и знаеме дека нема! Дали има измачувања, тортури и репресии кон одделни категории луѓе, етнички групи, припадници на одделни религии, од страна на власта? И тоа го нема! Ниту го имало, ниту ќе го има. Ама, затоа има нешто друго. Бруталност, насилство, вандализам и деструктивно однесување кон институциите, спомениците на културата, припадниците на полицијата и на државата, од страна на луѓето на оваа фондација – фондацијата на Сорос – од страна на нејзините платеници, кои се замислуваат револуционери-уметници, и со бои шараат, бојадисуваат, нагрудуваат, сквернават сè на што „спонтано“ ќе најдат. Е од кога насилството и вандализмот се спонтани? Каде го има тоа? Изгледа само во прирачниците на КАНВАС! Се прашувам дали тие чуле за ненасилен отпор, ненасилни бунтови, ненасилна борба, штрајкови. Не, ни случајно. Знаат ли тие што е политички пркос. „Никогаш роб, Мирко и Славко!“ Многу брзо ќе дознаат, ќе видат, ќе почувствуваат. Кога пркосниот и мобилизиран народ – граѓаните на Република Македонија, ќе излезат на избори, и ќе решат така како што мислат, а не како што посакуваат соросоидите, канвасите и неспособните и некадарни политичари. Значи, ништо од повратниот ефект што го очекува меѓународниот неранимајко и политикантско-финансиско-шпекулантски вагабонт Џорџ Сорос. Резултат: неочекуван за нив, а посакуван од секој нормален во светот - уште една неуспешна обоена револуција.

однесува на валутата. Примаат секаква: евра, долари, денари, круни, рубли, франци, динари, фунти. Не е битно какви, битно е да се пари, омилена и заедничка категорија за сите статисти и „јунаци“ инволвиран во Соросовата драма на македонскиот шареноумен „слободарски“ апсурд.

АФИНИТЕТ: АКО НЕ „ЏВАКАТЕ“, ТОГАШ СТЕ ПОДОБЕН ЗА СОРОСОФИЛ

И така, шегобијната песна на 17-годишните средношколци, следните 23 години една група Македонци - по географска определба, а, за жал, не и национална, ја пее постојано достигнувајќи го своето крешчендо. За вокалните способности, популарните Соросоиди досега успеаја да инкасираат неверојатни 100 милиони евра во џебовите. Небаре се „Роллинг стоунс“, нели... Во моментов, најмалку 1.000 ликови ја користат непресушната „донација“: 780 во НВО и 200 во опозицискиот медиумски сектор, можеби не толку професионален колку податлив. Но и кај нив има една драстична, кастинска разлика. На врвот се малкуте, вечни и исти **соросоиди**, а поданиците се именуваат како **сорософили**. Едните заповедаат, другите на свои плеки беспоговорно исполнуваат. Првите, како и сите штетници, се приспособливи до бескрај. Ја знаете приказката за глумците, кои веќе не реагираат на отров наменет за нив. Да, една од теориите за ителегенцијата е приспособливоста на ситуации, но нашиве вечни „јуришници“ поверојатно се штетници. За нив, посоодветна би била теоријата дека по нуклеарна војна би преживеале само лебарките, заедно со нашите вечни, недопирливи НВО и медиумски ликови што опстојуваат 20 години. Исти, балсамирани и полни со готовина и со странски проекти.

Сепак, и таму не се сите исти. Иако „револуционерите“ сакаат токму така да се прикажат. За жал на вистината, не нивната, и натаму само истите десетина ја чувствуваат вистинската благодат на милјардеровата каса. Статистиката по-

кажа дека останатите 990 работат за минималец, но со убедување – ако СДСМ дојде на власт, платите ќе пораснат. Потребна им е само „малку“ боја, која ги чини речиси половина плата, насушен влог во подобра и поисплатлива иднина. проблемот е што никој од нив не прашува – што бидна со милионите на Сорос? Веројатно, преокупацијата со „битката“ за слобода и соборување на „режимот“ не им дава време да се прашаат за ова. А времето не е проблемот, сè што треба е да почнат да ги „џвакаат“ ставовите и информациите од тие што имаат придобивки од Соросовиот колач. Не мора сите, барем секој втор залак. Макар и трет...

Македонското минато, пак, го открива непресушниот и зголемен апетит за нови „инвестиции“ во медиумите и НВО. Годинава, влогот се зголеми на цели 5,3 милиони евра, рекорд во досегашните „донации“ на ФООМ. Математички, пак, влогот на Сорос и не е толку голем. За досега вложените 100 милиони долари или евра, тој добил 12 години владеење со една држава чисти како солза (1991-1998, 2001-2006). Во просек, тоа го чинело околу осум милиони годишно, а, најверојатно, во тој период од своите македонски послушници добил многу, многу повеќе. Да не заборавиме, Џорџ Сорос, сепак, е бизнисмен, макар бил милијардер, а Македонија како „играчка“, можеби, е мала, но многу е интересна според својата географска местоположба. Другата страна на приказката е дека за 25 години постојење на државата, него го чинело четири милиони по година да ја тресе со сите измислени глупости, малверзации и лаги на неговите посинети македонски чеда. За еден од најбогатите луѓе во светот, ова е голем кеф за малку пари. Помалку од два долара по жител годишно. Ситница или капка во морето на Соросовиот океан... ■

КАРАКАМИШЕВА-ЈОВАНОВСКА: УСТАВОТ НЁ ОБВРЗУВА ДА РАСЧИСТИМЕ СО ОВИЕ СТРУКТУРИ

Јавна тајна е дека фондацијата на американскиот моќник Џорџ Сорос финансира партии и невладини организации не само во РМ, туку и во регионот и пошироко, со цел дестабилизација на политичките системи во овие држави и соборување на нивните демократски избраните претставници на власта, вели проф. д-р Тања Каракамишева - Јовановска од Правниот факултет во Скопје, според која стотиците милиони долари што се истураат во регионот, вклучително и во Македонија, имаат една мошне очигледна и оркестрирана задача што се поврзува не само со лоби-интересите на империјалистичкиот моќник, туку и со неговиот конкретен политички естаблишмент.

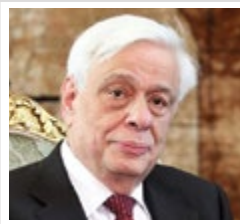
КАРАКАМИШЕВА-ЈОВАНОВСКА: Во заднината на ова поголемо политичко сценарио во кое се вмешани и официјални политички структури лежи идејата за втурнување на целиот регион на Западен Балкан во системот на „црни дупки“ во светот, преку кои на моќникот треба да му биде обезбедена политичко-вазална позиција на теренот, како и неограничени можности за искористување на природните и други богатства на земјите што влегуваат во тој систем, без волјата на народот. Под поимот „црна дупка“, всушност се дефинира географско-територијалниот простор, кој треба трајно да биде дестабилизиран заради остварување туѓи агенди и, пред сè, на туѓи материјални и друг вид интереси. Целото сценарио има за крајна цел „политичко“ купување на државите. Тоа се случува и се прави на многу едноставен начин. Механизмите се препознаваат преку класичното дисциплинирање и политичко покорување на легитимните политичари со разни форми на учени и закани што им стојат на располагање, преку спроведување контролирани терористички напади на терен, преку создавање вештачки граѓански немири и политичка несигурност меѓу граѓаните. Преку овие политички инструменти, моќникот сака и фактички да завладее на теренот. Политичарите место да им се покоруваат на своите гласачи, треба да им се покоруваат на странските империјалистички интереси. Тоа е крајната цел. На овој начин и практично се уништува вистинската политика. Се прави класично политичко извртување со кое треба да се создаде политички привид и илузија дека, наводно, политичарите во земјата се ориентирани кон своите граѓани, а, всушност, тие се вистински марионети ставени во џебот на странските интереси.

Преку клекнување, преку покорување и држење во раце на политичарите што ги избира народот, овие сили имаат за цел делегитимирање на државите и нивно ставање во скютот на суперсилите, секако, за реализирање исклучително на своите интереси и потреби. Дисциплинирањето на политичарите е одамна почнат процес во регионот, но и во други делови од светот каде што империјалистичкиот моќник има конкретни интереси за врзување на рацете на легитимните политички лидери. Под евентуалната борба и донирање странска помош за демократизација на политичките системи на т.н. земји во развој, всушност се случува и се спроведува експлантна политика на наметнување вистинска режимска власт на странците на која треба да ѝ се покоруваат сите политичари и граѓани по системот на робови ако сакаат да живеат во мир-

новременски услови. Империјалистичкиот моќник со Гебелсов ум нема за цел внесување поголема демократија и поголема економска благосостојба ниту во Македонија, ниту во Србија, ниту во Црна Гора, ниту во Албанија. Тоа што сега е на сцена е класична форма на неофашистичка политика на политичко освојување туѓи држави со примена на современи методи и тактики на потчинување на политичарите, а преку нив и на граѓаните во конкретните земји. Тоа потчинување треба да доведе до целосна политичка сервилност на политичките елити во земјата, кои ќе бидат принудени да работат само за туѓите интереси. Токму затоа и парите што се истураат во Македонија за постигнување на овие цели се неверојатни, тие се фрапантни. Колку што е поголем влогот што се става во земјата, толку се поголеми и интересите на финансиерот. Сумата од 5.332.758 евра за опозициските медиуми и за т.н. невладини организации е само дел од финансиските истурени на територијата на Македонија во последните 25 години. Место овие пари да одат во процеси што ќе значат вистинско унапредување на квалитетот на македонскиот политички, правен и економски систем, подобрување на економскиот стандард на граѓаните, подобрување на општата благосостојба во земјата, овие пари се претежно наменети за поткупување наши сограѓани, кои, за жал, замаяни од мирисот на парите се вртат и против државата, и против сопствениот народ.

Нашите здруженија на граѓани што во децениски континуитет се финансирани од овие антидржавни пари веќе сериозно имаат изградено инфраструктура од претежно млади лица вклучени во разни проекти преку кои тие и фактички спроведуваат прецизни западни инструкции како да се смени власта што не му одговара на финансиерот. Тоа е вистински „граѓански тренинг“ што многу долго време власта во Македонија го гледеше и толерираше под превезот на функционалната демократија во земјата, а, всушност, контра интересите на Македонците. Точно е дека секоја демократска држава треба да го поттикнува граѓанскиот сектор во насока на создавање слободни услови за граѓански иницијативи, кои треба да работат во насока на реализација на граѓанските интереси. Но, кога јасно се гледа дека граѓанските организации работат и дејствуваат против државата, против уставниот поредок на системот, и против стабилноста на државата, крајно време е да расчистиме со овие структури. На тоа нè обврзува и Уставот на Република Македонија каде што во член 20 јасно стои дека програмите и дејствувањето на здруженијата на граѓаните и на политичките партии не можат да бидат насочени кон насилно уривање на уставниот поредок на републиката, и кон поттикнување или повикување на воена агресија или разгорување на национална, расна, или верска омраза или нетрпеливост. Со оглед дека целото „семејство“ организации се директно поврзани со матицата на фондацијата на Сорос во Република Македонија, кои во своето дејствување демонстрираа вистинско насилство во уривањето на уставниот поредок на земјата, на потег се институциите на системот во земјата да се спротивстават на овие негативни процеси што ја влечат земјата кон бездна.

Рекоа, не порекоа

**ПРОКОПИС
ПАВЛОПУЛОС**

Циничните фалсификатори на историјата, кои, за жал, се наследници и следбеници на културата на тоталитарните режими, што се докажа и со неодамнешното брутално однесување кон бегалците, не можат да се преправаат дека се пријатели на Грција и, уште повеќе, неразбирливо е да се залажуваат дека со таквите ставови може да се приклучат во ЕУ и во НАТО. Грчкото вето е ставено и за него не може да се преговара.

**МАРИЈАНА
ПЕТИР**

Опозицијата бараше да се одржат избори и пред нив, без избори да влезат во извршната власт и да преземат одредени ресори.

Колку што можам да видам, изборите се одложени без разлика што и опозицијата ги бараше, па се откажаа од изборите и сега гледаме нови најави, опозицијата нема да излезе на изборите. Овој пристап не е добар, кога ќе го потпишете договорот и ќе се согласите на нешто тогаш сите страни треба да се придржуваат до тој договор. Доколку неколку пати го прекршите тоа што е договорено, тогаш кој ќе ви верува следниот пат? Треба да се почитува Договорот од Пржино затоа што во него се вложени големи напори.

**ВАСКО
ЕФТОВ**

По големата победа на Александар Вучиќ на изборите на 24 април беше сосема јасно дека меѓународната заедница нема да

дозволи или ќе се обиде по секоја цена да ги спречи изборите на 5 јуни за да не му овозможи на Никола Груевски да извојува толку убедлива победа на македонската политичка сцена. Тука се поставува прашањето зошто Александар Вучиќ беше донесен во една таква политичка ситуација? Од една единствена причина - имаше задача да го признае Косово. Затоа беше отргнат од партијата на Воислав Шешел, по што беше направена партијата Српска напредна странка и како лидер на таа партија, односно како премиер на Србија мораше да ги исполни домашните задачи. Ако не ги исполни тие домашни задачи ќе му се случи македонско сценарио. Но, во конкретниот случај за Македонија, што треба да исполни Никола Груевски? Да го реши проблемот со името? Ќе видиме.

АЛАДИН ЧАУШ АКБАР!

Захир Бекири-Чауш

Месѐно на живеење:

Подземна бб

Занимање:

Бандиш

Образование:

Газда

работи како прв бандит на газда Зеџ. Всушност, газдувањето и работата како да им се измешани. Не се знае кој пие, кој плаќа, ама важно да се работи нешто, да се одработи за некого.

Чауш Акбар е газда, човек со место на живеење во политичкото подземје. Има мал семеен бизнис за афери. Некои копаат бунари, Чаушот копа по животи. Колку да се работи нешто. Кога не е сезона за копање,

Веројатно, подобро би било да се рече дека Чауш Акбар е бандит по бизнис. И тоа не е бизнис со гранапина, туку цела фабрика, дами и господа. Фабрика! Со оџак што татни и без филтри на оџакот. Кога чади, канцерот

сите да ги зафати. Едни да ги полуди, други да ги погреба. Кој како бил со здравјето.

не прелетуваат граници, а толку многу му се радувал на подарокот.

Бандитот, како и секој газда, е богат човек. Поседува сè и сешто, а највредното му е еден УСБ-меморија со многу приватни разговори од јавни личности и бизнисмени. Имало меѓу муабетите и интимни, па Чаушот и бандата воајерски ги преслушувале и им се јавувале на познатите и им викале: „Ќе те кажам на жена ти“. И тоа е фабрика, печката треба некого валкано да го изгори.

И наместо да газдува, тој казнува. Самиот себеси се казнува што се фатил со Зеџ во оротото. А Зеџ, шприцер. Отворил албум со аболитии и веќе има две сликички. А Чаушот не доби сликичка и многу се налути. Многу. Газдава ортак си лапна две сликички и си седи мадро, демек ја нејќел втората, му била дупликат, ама не му ја ни дава, а и не се менува. Си ја чува.

Туку, нашиов газда Чауш, влезен во филм дека е држава, а во подрумот му работи МВР, периодов е привремено раселен, па малку е и расеан поради тоа. Му се појавила на врата вистинската држава, тој не успеал да летне со килимчето, зашто му било подарок за дневната од газда Зеџ, па сега престојува на студено, кај што нема топла семејна и работна атмосфера, па нема ни килимче. Тој не знаел дека подароците од газда Зеџ се јалови, па

А фабрикантов Чауш, кај без килимче, па и без сликичка, е во многу лоша ситуација. И како после по бога да не вика?! Е така, прво викаше по ортакот, ама тој газда со сликички, не слуша, па по мајка, таа е прва да помогне во мака, но не е семоќна. А кога не помагаат земните, викај по небесните – па кога пушти Чаушот едно грло, застанат пред судот земски викајќи „Алаху акбар“, „Алаху акбар“. Ама и тој се оглуши. На Чаушот ќе му се суди на земјата за гревовите од подземјето. ■ (Р.Р.)

Рекоа, не порекоа

**ЗОРАН
ЗАЕВ**

Ако се оди на нерегуларни избори тие може да бидат непризнаени од Никола Груевски. Имајте го тоа во предвид. Опозицијата во моментот е убедена ако оди на избори ќе победи и ќе ја добие поддршката. Но тие избори може да бидат непризнаени од Никола Груевски и Али Ахмети како претставници на власта. Зошто? Затоа што нема услови за фер и демократски избори. Едноставно.

**ЉУБЕ
ТРПЕСКИ**

Првата беше во 1999 година за време на бомбардирање на НАТО на поранешна Југославија, кога имаше голем бран бегалци од Косово. Втората во 2001 година, кога имаше внатрешен конфликт. Ова е трата паника, која веќе се надминува и е најблага. Преземените мерки се очекувани и се во одбрана на денарот како национална валута. За разлика од кризите во минатото, сега и Народната банка е многу поподготвена и со добар кадар, а исто така, и банките се многу поздравни, добро капитализирани и со висока ликвидност, па затоа нема потреба од паника. Во однос на сегашните случувања, загубија само тие што ги подигнаа штедните влогови и ги заменија девизите, а добија банките.

**СИЛВАНА
БОНЕВА**

Не можам да разберам од каде доаѓаат обвинувањата од „Мост“ и од „Цивил“, но и нив како и колегите во ДИК од СДСМ, кои и понатаму ја бојкотираат работата на Комисијата, ги покануваме да дојдат и отворено да кажат што им пречи во работата на Комисијата. Сите други членови решивме да му одговориме на министерот за внатрешни работи Оливер Спасовски, кој со поединечно писмо до секој од нас побара во Избирачкиот список да не влезат 138.167 луѓе со валидни патни исправи. Тоа ќе значеше дека им го одземаме правото на глас. А законот пропишува дека право на глас има секој полнолетен деловно способен граѓанин што има валидна лична карта и патна исправа.

БИЗНИСОТ ВО ЛЕР, СИТЕ СЕКТОРИ ТРПАТ

Влошените услови за работа на среден рок може да предизвикаат економска стагнација, а ако не се преземат итни, ефикасни мерки, не е исклучен и почеток на економски регрес. Најголемиот удар го чувствуваат преработувачката, металната и електроиндустријата, кои се соочуваат со поместување на сите планови за посети на странски партнери, кои имале за цел да ги разгледаат можностите и да дефинираат детали за склучување договори

Пишува | Александрија Сџековска

Политичката нестабилност и криза што трае извесен период почнува сè повеќе да влијае врз економијата и бизнисот. Намалена е проекцијата за економски пораст што го фрла на колена стандардот, живејачката и сето економско заживување што беше регистрирано пред почетокот на политичката криза. Според процените, кризата ќе однесе најмалку 170 милиони евра. Оваа сума е разликата меѓу првично планираниот пораст за земјава годинава, и тој што би се остварил доколку кризата потрае. Имено, првично Народната банка на Македонија излезе со сценарио за пораст на економијата од 3,5 отсто, но сега го објави и најновото песимистичко сценарио според кое порастот би изнесувал едвај 1,7 отсто. Разликата меѓу овие две стапки изнесува 170 милиони евра. Нестабилниот политички амбиент ги принудува странските инвеститори да почнуваат да ги преиспитуваат своите планови за вложување во земјава, а во согласност со вкупните услови, штета трпат и домашните фирми. Најголемиот удар го чувствуваат преработувачката, металната и електроиндустријата, кои се соочуваат со поместување на сите планови за посети на странски партнери, кои имале за цел да ги разгледаат можностите и да дефинираат де-

тали за склучување договори. Ваквите одложувања на посетите се од земјите на Европската унија и од Блискиот Исток. Сè на сè, и граѓаните и бизнисот трпат огромни загуби, поради што сите бараат да се стави крај на вештачки предизвиканата политичка криза.

■ **Сите суштински фактори во државава мора да сфатат дека политичката криза мора да заврши за животот на граѓаните да продолжи. Сега сè е ставено на стенд бај. Бизнисот ги одложува плановите за инвестирање, се откажуваат нарачки, се менуваат поставени цели. Граѓаните во паника купуваат девизи, ги преименуваат девизните заштеди во евра или ги вадат од банка, постои општа паника дали утре фирмите во кои работат луѓето ќе намалуваат вработени поради намалениот обем на работа. Сите се во грч и неизвесност. Токму поради тоа мора што поскоро да се најде излез од сегашната состојба за да се вратат на претходните патеки на економски пораст и напредок. Ова како да е намерно смислено сценарио, токму кога ни тргна на економски план сè се уништи и не врати назад - сметаат аналитичарите.**

Стопанската комора на Македонија тврди дека состојбата е загрижувачка. Сите сектори трпат, освен градежниот, барем засега.

■ **Ваквата ситуација во наредниот период ќе влијае негативно врз поголемото ангажирање на капацитетите, зголемувањето на производството, вработувањето и размената со странство** - смета директорката во Стопанската комора на Македонија, Билјана Пеева - Ѓуриќ, изнесувајќи ги резултатите од последното анкетно истражување на Комората спроведено во средината на април годинава.

Откажувања на договорите за соработка се можни и во фармацевтската, но и во земјоделската и прехранбената индустрија, но засега нема одредени нарушувања. Актуелните случувања, велат стопанствениците, барем засега не влијаат врз градежниот сектор, кој постојано е главен носител на значителен дел од стопанските активности.

■ **Очекувањата на компаниите од градежништвото се дека ќе го задржат трендот на зголемена активност, не само во нискоградбата туку и во високоградбата, а на тоа упатува и зголемувањето на одобренјата за градење од 12 отсто, издадени во првите два месеца од годинава** - објасни Пеева - Ѓуриќ, додавајќи дека градежните компании засега не искажуваат посебно изразени проблеми во тековното работење, меѓусебната соработка е коректна, а постојат проблеми во напла-

тата, но тоа не влијае драстично на ликвидноста, која, според нив, моментно е на задоволително ниво.

И металургијата не трпи дополнително негативно влијание зашто на домашен план реализира многу мал дел од своето производство, но нема откажувања на нарачките од странските партнери поради несигурност од испорака. Кај компаниите, пак, од земјоделско-прехранбениот сектор, генерално, на домашниот пазар се чувствува влијание од актуелните состојби.

Во тутунската индустрија засега нема никакви проблеми, додека текстилот до крајот на годинава очекува резултатите да бидат на исто ниво како лани.

Стопанската комора оценува дека е охрабрувачки што голем дел од македонските компании, кои имаат сигурен пласман надвор, засега немаат најави за раскинување на договорите или нивно редуцирање.

И Стопанската комора на северозападна Македонија алармира дека бизнисот, поради политичката криза во земјата, трпи големи штети, неговиот опстанок е речиси доведен во прашање, а посебно се погодени малите и средните претпријатија. Отежнато е функционирањето на институциите, а странските партнери стравуваат од натамошна соработка и инвестирање.

■ **Политичките фактори место да се посветат на решавање на ситуацијата, се занимаваат со својот личен интерес. Тешко е да се каже кој е виновен, но сите треба да бидат одговорни, сериозно да се однесуваат и да донесат долгорочни одлуки** - смета претседателот на комората на северозападна Македонија, Неби Хоџа.

Поради политичката неизвесност, Комората на среден рок очекува економска стагнација, а ако не се преземат итни, ефикасни мерки, не е исклучен, како што истакна Хоџа, и почеток на економски регрес.

Бизнисмените сметаат дека секое високо меѓународно рангирање на Македонија во однос на деловната клима во вакви услови не е валидно зашто перцепцијата на странските компании е сосема поинаква.

И гувернерот на НБМ, Димитар Богов предупреди дека кризата мора брзо да заврши затоа што штетата врз домашната економија ќе биде голема. НБРМ веќе излезе со мерки за стабилизирање на пазарот. Ја зголеми основната камата за 0,75 отсто, што може да доведе до намалување на кредитирањето и поскапување на каматите. Мерката е донесена по шпекулациите за девалвација на денарот, кои придонесоа граѓаните да ги подигаат од банките своите денарски заштеди. ■

Ваквата ситуација во наредниот период ќе влијае негативно врз поголемото ангажирање на капацитетите, зголемувањето на производството, вработувањето и размената со странство

КАНАДСКА ОБУКА ЗА РАБОТА НА НАШИТЕ ПРЕТПРИЕМАЧИ ВО УСЛОВИ НА ПОЛИТИЧКА КРИЗА

Експерти од Канада ќе ги обучуваат домашните претприемачи како да им опстои бизнисот во услови на политичка криза. На обуките за подобри бизнис-вештини кои Македонија 2025 ги спроведува заедно со канадска школа, претприемачите кои ги чувствуваат проблемите од политичката неизвесност во земјава ќе можат да ги кажат проблемите и да добијат совет од експертите како треба да се однесуваат во вакви услови.

Комуникацијата, финансиското планирање и маркетингот се нотирали како главни проблеми со кои се соочуваат младите претприемачи во земјава. Годинава на обуките најзастапени се младите претприемачи од секторот за информатичка технологија, услужните дејности и од агробизнисот. Пријавени се вкупно 100 претприемачи, но помош ќе добијат 44 претприемачи.

НА 15 МАЈ ЗАВРШУВА РОКОТ ЗА ПОДНЕСУВАЊЕ БАРАЊА ЗА СУБВЕНЦИИ

На 15 мај 2016 година завршува рокот за поднесување барања за директни плаќања за произведено и предадено овчо, козјо и кравјо млеко од октомври до декември 2015 година. Висината на поддршката е 3,5 денари за литар, а барањата се поднесуваат електронски, во подрачните единици на Министерството за земјоделство, шумарство и водостопанство каде што е регистрирано земјоделското стопанство.

На 15 мај завршува и рокот за поднесување барања за директни плаќања за несилки внесени во капацитет за производство на јајца во период од октомври до декември 2015 година. Висината на поддршката изнесува 100 денари за купена и за внесена несилка во одгледувалиште на кокошки несилки за производство на јајца.

ОД МАКЕДОНИЈА СЕ ИЗВЕЗУВААТ СЕ ПОСКАПИ ПРОИЗВОДИ

Катализатори, делови за возила, авиони и бродови. Ова се најизвезуваните производи од земјава во првите три месеци од оваа година.

Од јануари до март од Македонија се извезени машини и транспортни уреди во вредност од преку 280 милиони евра или 30 отсто повеќе од истиот период лани. Во истиот период извозот на хемиски производи стигнал близу 250 милиони евра или 26 отсто повеќе споредено

со првиот квартал од 2015 година. Овие две ставки чинат повеќе од половината од вкупниот извоз во првото тримесечје кога тој изнесувал 983 милиони евра што е 5,7 отсто повеќе од лани.

Зоните и годинава се предводници на порастот на извозот. Заклучно со април од нив се извезени стоки во вредност од преку 560 милиони евра или за 30 отсто повеќе споредено со истиот период лани.

МАКЕДОНИЈА МЕЃУ НАЈПРИВЛЕЧНИТЕ ДРЖАВИ ЗА ГРИНФИЛД-ИНВЕСТИЦИИ ВО ИСТОЧНА ЕВРОПА

Македонија се најде на седмото место во Источна Европа според бројот на гринфилд-проекти, како и на третото место по бројот на проекти на странски инвеститори по глава на жител на ранг-листата на реномираниот магазин „Сајт селекшн“. Пред Македонија, се најдоа само Чешка и Унгарија. Според првиот човек на Дирекцијата за управување со индустриските зони, Виктор Мизо, ова ќе биде знак за странските компании дека Македонија е добро место за да ги вложат своите пари.

Голем број компании започнаа со работа или ќе стартуваат годинава. „Ген-терм“ и „ОДВ електрик“ се при крај со изградбата на погоните во зоната во

Прилеп, односно во Струга, а на почетокот на март „Ки сејфти системс“ започна со работа во фабриката во Кичево. Активно се гради и во зоните во главниот град. Во Бунарцик се градат три фабрики, на македонската фабрика „Хајтек“, германско-египетската фабрика „Гес“ и белгиската „Ван Хул“. При крај со градба е и италијанската фабрика „Кондево“ во Штип, а наскоро се очекува да стартува изградбата на погонот на „Донсон контролс“ во Струмица.

денеска Државниот завод за статистика. Порастот на трошоците на живот од 0,1 процент минатиот месец е резултат на повисоките индекси на свежото и на разладеното овошје за 4,8 проценти, на сушениот зеленчук, друг конзервиран и преработен зеленчук за 1,4 проценти, на алкохолните пијалаци за 0,4 проценти, на внатрешните органи, свежата и разладена риба за 0,3 проценти и на замрзнатиот зеленчук, освен компирот, за 0,2 процента.

РАСТАТ ТРОШОЦИТЕ ЗА ЖИВОТ

Трошоците на живот во април во однос на март годинава се зголемени за 0,1 отсто, а цените на мало за 0,5 отсто. Споредено со април лани трошоците на живот се намалени за 0,7 проценти, а цените на мало за 0,6 проценти, објави

Намалување на трошоците на животот во април во однос на март годинава е забележано кај свежиот и кај разладениот зеленчук, освен компирот, за 6,3 проценти, маслото и маснотиите за 2,4 проценти, и кај другите прехранбени производи за 1,4 проценти.

МАЛОТО ЗГОЛЕМУВАЊЕ НА ПЛАТИТЕ ВО ЕВРОЗОНАТА НЕ ДАВА МОЖНОСТ ЗА ПОРАСТ

Европската централна банка (ЕЦБ) не очекува инфлацијата во еврозоната во догледна иднина да ги достигне посакуваните нивоа. Податоците на Евростат покажуваат дека еврозоната повторно се соочува во дефлација во април. ЕЦБ истакнува дека основната инфлација, која ги исклучува нестабилните цени на стоки како свежа храна и енергетски ресурси, останува под еден отсто. Централната банка веќе 14 месеци применува невидена програма за квантита-

тивно олеснување. Печатењето пари заедно со други мерки како воведување негативни каматни стапки првично помогнаа за слабеење на курсот на еврото. Меѓутоа, од почетокот на оваа година, единствената европска валута повторно почна да поскапува. Минатата недела Европската комисија ги намали прогнозите за просечната инфлација во еврозоната до едвај 0,2 отсто за целата 2016 година. Ниските инфлациски очекувања се поврзани и со слабиот пораст на платите во еврозоната. ЕЦБ наведува дека во последните години порастот на платите систематски останува под прогнозираните плати од аналитичарите.

ВО ДАНОЧНИОТ РАЈ СЕ НАСОЧУВААТ 221 МИЛИЈАРДА ДОЛАРИ

Компаниите во 2015 година насочиле 221 милијарда долари во земјите со ниски даноци, пред сè во Луксембург и во Холандија, а 72 милијарди инвестиции отишле во две британски даночни оази – Британските Девствени Острови и Кајманските Острови, објавија Обединетите нации. Но, компаниите повлекле милијарди долари од Луксембург и од Холандија во последниот квартал на 2015 година, откако тие земји воведоа нови ЕУ правила за сузбивање на штетните даночни практики. Протоколот на средства кон Британските Девствени Острови и кон Кајманските Острови е приближно во границите на просечните вредности, но во последниве години изворите на парите се префрлени од богатите земји кон земјите во развој. Помеѓу 2010 и 2014 година најголемите извори на средства биле Хонгконг, САД, Русија и Кина.

ЦЕНАТА НА КАФЕТО ЌЕ ПОРАСНЕ, „ЕЛ НИЊО“ ГО УНИШТИ РОДОТ НА СОРТАТА РОБУСТА

Се очекува годинава цените на кафето драстично да се зголемат, откако падна производството на кафе во Виетнам, водечкиот свет-

ски производител на сортата робуста, поради сушата која е најголема во последните 30 години во земјата. Во бербата што почнува во октомври, виетнамските фармери од осум производители ќе соберат само 1,5 милиони тони. Минатата сезона беа набрани 1,65 милиони тони, па оваа сезона бербата ќе биде најслаба од сезоната 2012-2014 година.

Цената на кафето робуста, кое се користи најмногу за производство на инстант кафе, порасна во април за речиси шест отсто, а расте последователно три месеци, што не беше забележано во последните две години.

Во петокот, цената запре на 1.649 долари за тон, што е највисока цена од почетокот на ноември. Во текот на оваа година цената скокна за речиси осум отсто.

Освен во Азија, неповолните временски услови предизвикани од феноменот „Ел Нињо“ го намалија производството и во Јужна Америка.

БУГАРИТЕ ЌЕ ДАВААТ БОНУС ОД 30 ЕВРА ЗА СЕКОЈ ТУРИСТ

Здружението на хотелиерите и угостителите во Бугарија ја разгледува можноста на секој турист кој годинава ќе ја одбере Бугарија како дестинација за одмор да му додели бонус од 30 евра.

• Тоа би можело да биде бесплатна масажа, бања, анимација и слично - истакнал за порталот „Олњусбл“, Благоја Рагин, претседател на оваа асоцијација и потсетува дека слични „подароци“ за туристите даваат и други земји, како на пример Грција и Хрватска. Како посебно важно, Рагин го наведува зголемувањето на бројот на нискобуџетни компании меѓу Бугарија и државата од каде што им доаѓаат најмногу туристи.

ГРЦИЈА ГИ НАМАЛУВА ПЕНЗИИТЕ ПОВИСОКИ ОД 1.170 ЕВРА, ГО ЗГОЛЕМУВА ДДВ

И покрај силните протести организирани во Атина и во многу други градови кои доведоа до парализа на државата, грчкиот парламент, сепак, ја одобри спорната пензиска и даночна реформа, што беше услов за добивање нова помош од меѓународните кредитори, ЕУ и ММФ. Реформата вклучува намалување на највисоките пензии, спојување на повеќе осигурителни фондови и зголемување на осигурителните придонеси, како и повисоки даноци при што најпогодени ќе бидат луѓето со средни и со високи примања. Се предвидува и постепена ликвидација на професионалните осигурителни фондови и воведување на акцизи на голем број производи. Целта е грчката држава да заштеди 5,4 милијарди евра - услов на Европската унија и на Меѓународниот монетарен фонд за добивање на следната транша од помошта за земјата.

СЕ ПОВЕЌЕ ЕВРОПЕЈЦИ ПОСАКУВААТ ИЗЛЕЗ ОД ЕУ

БРЕГЗИТ ПРЕДИЗВИКУВА ДОМИНО-ЕФЕКТ

Многумина од вас своевременно го имаат слушнато вицот во кој се велеше дека Македонија и другите балкански држави ќе влезат во ЕУ тогаш кога од неа ќе излезат Германија, Франција, Британија и Италија. Вицот сè уште не се остварил, но пораката од него наликува на состојбата во која се наоѓа во моментот најуспешниот проект за мир во човечката историја. Последните анкети во осумте најголеми земји-членки на ЕУ покажуваат дека и нивните граѓани сакаат да го имаат изборот што во јуни ќе го добијат Британците кои на референдум ќе гласаат за излез или за останување во Унијата

Пишува | Горан Момироски

Анкетата спроведена од 25 март до 8 април од истражувачката агенција „Ипсос МОРИ“ која опфатила преку шест илјади граѓани на Европа не покажува дека ЕУ наскоро ќе се распадне. Мнозинството Европејци сè уште се за останување во ЕУ, но одделни трендови се загрижувачки, особено за оние што работат на уште поинтегрирана ЕУ како федерална држава.

Процентот што покажува дека 50 отсто од граѓаните на осумте најголеми земји во ЕУ, Белгија, Франција, Германија, Унгарија, Италија, Полска, Шпанија и Шведска сакаат да гласаат на национален референдум, не мора да значи ништо. Луѓето сакаат да имаат право на избор, исто онакво право какво што имаат Британците оваа година. Тоа не значи дека половината од нив би гласале за излез од ЕУ, туку дека по британскиот пример и тие сакаат да гласаат. Опасно во анкетата се оние 30 проценти од испитаниците што би гласале за излез од ЕУ, а уште поопасни се резултатите од поединечни земји како Италија и Франција. Очигледно Италијанците сè уште се сеќаваат дека до пред 15 години за 1.000 лири или сегашно половина евра можеле да купат

капучино и кроасан, а нивните соседи, Французите, сè уште не можат да заборават дека со десет франци или сегашни 1,5 евра можеле да се напијат шише квалитетно вино. Дури 41 отсто од Италијанците би гласале за излез од ЕУ, додека кај Французите овој процент е уште поголем, 48 отсто. За излез од ЕУ не се Полјаците со 22 отсто и Шпанците со 26 отсто.

Од анкетата не може да се види колкав е јазот меѓу таканаречената „стара“ и „нова“ Европа затоа што само Полска е дел од поново примените членки. Покрај фрустрациите кај старите членки поради финансирањето на поновите, кај голем дел од Европејците силно влијание имаат кризата со бегалците и стравот од нив

Дали наведената анкета ќе остане само статистичка операција без голема важност може да се знае веќе утрото на 24 јуни кога ќе бидат преброени гласовите на британскиот референдум

како и порастот на радикалниот национализам, кој во многу земји повторно е поврзан со бегалската криза. Сето тоа го потхранува и евроскептицизмот, кој и без последните кризни ситуации имаше тренд на пораст во неколку влијателни членки на ЕУ.

Дали наведената анкета ќе остане само статистичка операција без голема важност може да се знае веќе утрото на 24 јуни кога ќе бидат преброени гласовите на британскиот референдум. Доколку Британија се одлучи за излез, за очекување е дека анкетата ќе биде многу важна во натамошниот договор за правецот по кој ќе се движи ЕУ затоа што за многу од Европејците ЕУ нема да биде иста без Велика Британија. Но дури и да не се тоа, анкетата може да биде важна затоа што голем дел од тие што учествувале во неа ќе ги сакаат истите бенефиции што ќе ги добие Британија за да остане во ЕУ.

На Македонија како светски рекордер според процентот на граѓани што сакаат да станат дел од ЕУ не ѝ преостанува ништо друго освен да продолжи да ги следи своите приоритети и интереси и одвреме-навреме да прави понекој виц на своја и на сметка на Унијата што не сака да ја прими во својот ексклузивен клуб. ■

Вистинската дебата за улогата на САД во странство би била една од придобивките на оваа кампања, издигнувајќи ја, барем делумно, над злонамерните обвинувања што претстојат. Трамп се потсмева со сојузниците на САД во Европа и во Азија; Клинтон треба да објасни зошто се тие важни

Сомневајќи се во темелите на глобалната улога на САД, Доналд Трамп ѝ даде на Хилари Клинтон шанса да ја подобри својата игра со тоа што ќе објасни зошто континуираниот меѓународен ангажман е во интерес на Американците и на светот.

Ако Клинтон не може да се спротивстави на реториката на Трамп „Америка на прво место“ и да докаже дека раководството на САД сè уште е од клучно значење за безбедноста, таа нема да биде силен претседател. И таа нема да ја добие поддршката од јавноста за политиката за обнова на кредибилитетот на САД.

Клинтон треба директно да одговори на оваа критика. Таа треба да објасни зошто САД има удел во хаотичниот свет. Таа треба да појасни како ќе го врати кредибилитетот на американската моќ без да ја вовлече земјата во нови непобедливи конфликти. Се чини дека таа е поподготвена да употреби воена сила од претседателот Обама, но што би значело тоа за Сирија, Ирак, Украина и за Јужно Кинеско Море?

Една од причините што Клинтон треба да ја прифати кампањата што претстои е дека ако може да го побие Трамп, таа има подобра шанса да биде силниот претседател што им е потребен на САД и на светот. Една анкета на истражувачкиот центар „Пју“ во јануари покажа дека само 35 проценти од јавноста смета дека Клинтон ќе биде „добар“ или „одличен“ претседател. Бројката за Трамп беше полоша, но тоа не треба да биде некој показател.

Поранешниот секретар за одбрана на САД Роберт Гејтс го отвори тоа прашање при прифаќањето на награда од Атлантскиот совет во Вашингтон во вторникот:

АНГАЖМАНОТ НА ВАШИНГТОН ВО СВЕТОТ КАКО ДЕЛ ОД ИЗБОРНАТА КАМПАЊА

ТРАМП ЈА ПРЕДИЗВИКА КЛИНТОН ЗА НАДВОРЕШНАТА ПОЛИТИКА НА САД

Критичарите на Трамп понекогаш тврдат дека неговите неоизолационистички ставови се толку екстремни и опасни, што не треба да имаат платформа. Но анкетите јасно покажуваат дека многу Американци се согласуваат со него. Прашањата што тој ги поставува за неуспешните странски војни и неблагодарните сојузници заслужуваат добри одговори.

Вистинската дебата за улогата на САД во странство би била една од придобивките на оваа кампања, издигнувајќи ја, барем делумно, над злонамерните обвинувања што претстојат. Трамп се потсмева со сојузниците на САД во Европа и во Азија; Клинтон треба да објасни зошто се тие важни.

Дали Трамп и Клинтон ќе бидат номинирани за кандидати за претседател на САД ќе се знае за сигурно дури во јули, но засега работите се движат кон таа насока. Многу коментатори се потсмеваат на овие противкандидати, но тоа ќе биде добар тест и за двајцата. Господиот Реално Шоу ќе се сретне со реалноста. Авторката на Тешки Одлуки ќе мора да покаже дека таа може да ги донесе и да им ги објасни на земјата.

Големите изборни кампањи во американската историја во 1860 година, 1932 година, 1940 година се одржаа во пресудни години за земјата. Нацијата се соочуваше со егзистенцијални кризи, а јавноста

беше строго поделена. Изборите ги појаснија одлуките и ги направија добрите лидерите уште подобри.

Абрахам Линколн ја освои претседателската трка во 1860 година со платформата за борба против ропството, што помогна да се поттикне отцепувањето; Франклин Рузвелт ја освои во 1932 година со мандат за тоа што стана Новиот договор; неговата победа во 1940 година врз Вендел Вилки беше отфрлање на изолационистичкото движење и ја придвижи нацијата кон евентуална војна со Германија и со Јапонија.

Изборите во 2016 година се слични. Трамп, бунтовничкиот кан-

дидат, предизвикува голем дел од надворешната политика што превладува од 1945 година Тој смета дека НАТО е премногу скапа и дека Јапонија и Јужна Кореја треба сами да си се бранат, ако е потребно и со нуклеарно оружје.

Злобната реторика на Трамп за Мексиканците и за муслиманите ја засенува суштината на неговата порака и неговиот повик до голем број Американци, кои се уморни од плаќање сметки за безбедноста на другите. Многу коментатори го нападнаа говорот на Трамп за надворешната политика од 27 април, но тој даде пет сериозни аргументи: ресурсите на САД се премногу распространети; амери-

канските сојузници не плаќаат фер удел за одбраната; пријателите на Америка мислат дека не можат да зависат од нас; ривалите веќе не нè почитуваат; и земјата нема јасни цели за надворешната политика.

Разгледајте го прашањето за НАТО: Факт е дека поддршката за трансатлантската алијанса постепено опаѓа во САД. Една анкета на истражувачкиот центар „Пју“ од минатата година покажа дека само 49 проценти од Американците имаат позитивно мислење за НАТО, во споредба со 53 проценти во 2009 година. Тоа е причината што остриите критики на Трамп се во согласност со неговата неоизолационистичка основа.

- Спротивно на ставовите на некои политичари, продолжувањето на глобалното раководство на Америка е во нашите сопствени економски, политички и безбедносни интереси. . . во спротивно светот ќе стане поопасен и за другите и за нас.

Предизвикот на Клинтон е да ја пренесе таа порака на начин со кој ќе се поврзе со гласачите. Ако може да го направи тоа, таа, најверојатно, и ќе победи – но, што е уште поважно, ќе може подобро да ја води земјата како претседател. ■

Извор | „Вашингтон Џос“
Превод | Јана Цвејаноска

ВО КУЌАТА НА ТОШЕ ЌЕ СЕ ОДИГРА ПРВИОТ МЈУЗИКЛ „ТАЈНО МОЈА”

Во февруари наредната година ќе зазвучи мјузиклот „Тајно моја“. Во меѓувреме, ќе работиме на проект каков што заслужува Тоше Проески. Проектот ќе опфати цел симфониски оркестар, хор и балет, а либретото ќе биде на Огнен Неделковски, вели Игор Дурловски, директорот на Македонската опера и балет

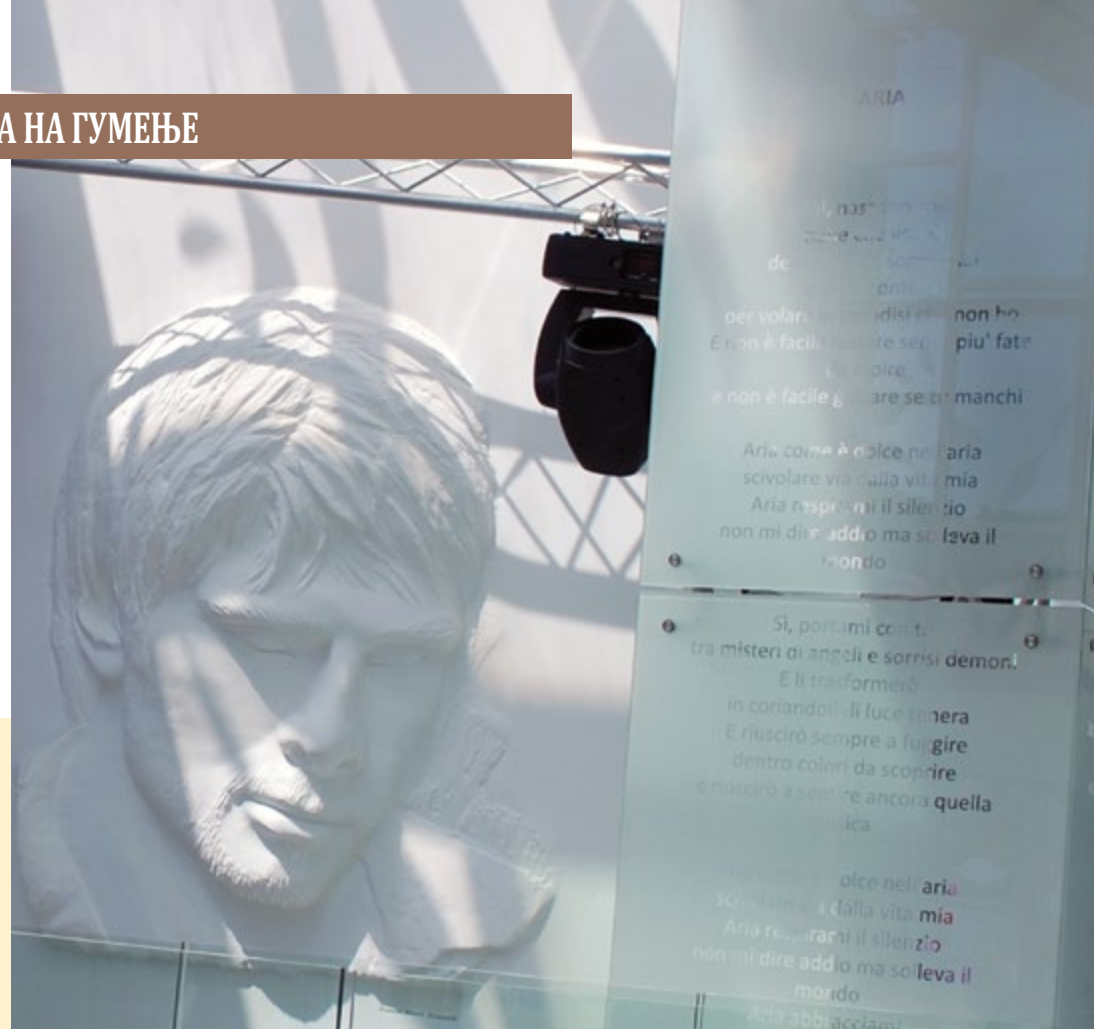
Подготви |
Невена Појовска

До Крушево може да се стигне преку два регионални патни правци кои се надоврзуваат на магистралните патишта што водат кон Охрид и кон Скопје: еден преку Прилеп, а другиот

преку Битола и преку Кичево. По патот од Прилеп, со должина од 32 километра, треба да ги совладате свијоците и угорниците за кои постои легенда дека настанале зашто градителот бил пазарен за секој километар да добие товар злато, пишува Ивана Коцевска. Алчен по златото, тој го направил

патот ем невидено тесен, ем кривулест. Овој сегашниов, модерен асфалтиран и широк пат, е покус за километар-два од дамнешниот турски пат, вели таа.

Откако ќе пристигнете во Крушево, патот го продолжувате уште нагоре кон Гумење, кое во минато-

то, според крушевчани, бил делот каде што работеле жителите на Крушево. Денес е познато како место за рекреација и за игри, особено за помладите. Во негова близина се наоѓаат т.н. „старо корзо“

кое во минатото било главно место за дружење и за шетање, споменикот на Никола Карев, споменикот Илинден, музејот на НОБ и спомен-куќата на Тоше Проески и неговиот гроб. Овде, на Гумење, на 25 април, беше промовирана спомен-куќата на македонската музичка звезда, Тоше Проески. Кога ќе се искачите на Гумење, пред вас се простира несекојдневна глетка. Објектот има површина од 870 квадратни метри и има форма на крст. Музејската поставка на спомен-куќата на Тоше Проески дава хронолошки приказ на неговото детство, на тинејџерските години, на периодот кога Тоше го достигна врвот на својата уметничка кариера и истата е збогатена со 350 автентични експонати, кои се сопственост на семејството Проески. Во централниот дел е поставен молитвеник, верски предмети на Тоше и неколку негови запишани размислувања за љубовта, за семејството, за пријателството. Внатре се поставени и две восочни фигури на Тоше во природна големина.

Целиот објект е опремен со современа техника, а на неколку точки за информации, кои се чувствителни на допир, може да се добијат најразлични податоци за музичката звезда. По должината на објектот е

изграден сид на кој може да се оставаат пораки и впечатоци, а висинските платформи овозможуваат прекрасна панорама на Крушево и на Македониумот.- Изградбата на спомен-куќата „Тодор Проески“ е искрена благодарност и придонес на сите нас, граѓаните на Република Македонија, во негувањето на неговиот лик и дело - велат од Министерството за култура.

Проектот за спомен-домот доби значајно меѓународно признание. Ја доби наградата „Пиплс чоис авард“ („People's choice award“) за најдобро идејно решение на Меѓународниот фестивал за архитектура во Барселона, во силна конкуренција на 704 објекти од целиот свет. На интернетскиот портал „Опен билдингс“ се гласаше за овој проект. Голем број од луѓето од целиот свет што гласале за него, сметаа дека спомен-куќата има најдобар идеен концепт, а изборот на гласачите го потврди и жири-комисијата на Меѓународниот фестивал за архитектура во Барселона.

- Оваа меѓународна награда е од голема важност и за самите архитекти, авторите на проектот и, пред сè, за Република Македонија како држава. Наградата ја потврди оригиналноста, инвентивноста и креативноста на архитектите на спомен-

куќата, Дејан Секуловски и Дејан Спасеновски, во соработка со Илија Божиновски и во иднина ќе им отвори нови можности, нови хоризонти за промоција на нивните авторски потенцијали, потенцира министерката Елизабета Канческа - Милевска.

Дејан Секуловски вели дека го презентирале трудот пред жири-комисија и ја запознале со Македонија, Крушево и со Тоше.

- Стручното жири не го коментираше многу објектот од аспект на архитектура. Беа презадоволни од него, повеќе се интересираа за Тоше и за архитектурата на

Крушево, која беше дел од презентацијата. За делото рекоа дека е одлично архитектонско вклопување на локацијата и на топографијата на теренот, извонредно извршено и применето во минималистичката архитектура која зборува сама за себе - вели Секуловски и додава дека оствариле многу контакти и дека

имало интерес за Македонија и за сè што се гради.

Пет години подоцна, со песните на Тоше Проески и со спомените за нашата и за балканската голема музичка легенда во спомен-куќата „Тодор Проески“ на Гумење во Крушево беше одбележан малиот јубилеј.

Посетителите, почитувачи на делото и ликот на Тоше Проески, крушевчани, еминентни музички уметници, ученици, поети, музичари... не ја пропу-

штија можноста уште еднаш да го посетат објектот што е најпосетуван музеј во Македонија. За нив, спомен-куќата го одразува духот и делото на Тоше, неговата хуманост, енергија, несебичност и музички талент.

Според директорката на спомен-куќата, Елена Мирческа, музејот располага со 350 експонати кои ги виделе преку 250.000 посетители од земјава и од странство.

Директорот на Македонската опера и балет, Игор Дурловски, информираше дека следната година, на 10-годишнината од смртта на Тоше, во овој објект ќе се одигра премиерата на првиот мјузикл, „Тајно моја“.

- Во февруари наредната година ќе зазвучи мјузиклот „Тајно моја“. Во меѓувреме, ќе работиме на проект каков што заслужува Тоше Проески. Проектот ќе опфати цел симфониски оркестар, хор и балет, а либретото ќе биде на Огнен Неделковски - вели Дурловски.

Кога ќе се прошетате низ куќата, имате впечаток дека ја чувствувате позитивната енергија што ја имаше Тоше. Ваков впечаток добиле и учесниците на првата регионална меѓународна работилница која се одржа токму овде, во продукција на „Трето уво“, односно школата за гитара што ја водеше Влатко Стефановски, а се снимаше и документарен филм за процесот на креирање на уметноста и беше прикажан на интернетските страници. ■

БРЕМЕНИ ЖЕНИ БОЛНИ ОД АСТМА МОЖЕ ДА РОДАТ ЗДРАВИ ДЕЦА

Имаме многу бремени жени болни од астма кои родиле две, три, па дури и четири деца. Се сеќавам на една пациентка, Марија, која, иако беше болна од тешка форма на астма, роди пет здрави деца. Но, со контрола на болеста, ако прима соодветни лекови во оптимални дози, тогаш нема проблеми, вели професорот Ѓорчев

Разговараше | *Александра М. Бундалевска*
Фошо | *Александар Ивановски*

Астмата е една од најчестите хронични болести во светот и повеќе од 330 милиони луѓе ширум светот имаат астма. На глобално ниво, таа е товар за општеството бидејќи годишно има повеќе од 500 илјади хоспитализирани пациенти, а половина од нив умираат. Во Македонија речиси три децении нема смртен случај од астма. Пред 100 и повеќе години состојбата на астмата се дефинирала со синтагмата „астматичарите гушејќи се, остаруваат“. Таа синтагма денес јас ја менувам во „астматичарите живејќи нормално, доживуваат длабока старост“, вели професор д-р Ангелко Ѓорчев, национален координатор за астма од Клиниката за пулмологија и алергологија.

■ **Мотото на годинашниот Светски ден на астмата е „Вие може да ја контролирате астмата“. Како се контролира една од најчестите хронични болести?**

ЃОРЧЕВ: Денешниот степен на развој на научната мисла во лекувањето на астмата не подразбира излекување, туку контролирање на една долгогодишна хронична болест која започнува уште во детството. Тоа подразбира еден систем мерки кои овозможуваат да се достигне тој тераписки идеал кај болните од астма што се нарекува целосна контрола на болеста, која се достигнува тогаш кога пациентот нема никакви симптоми, никаков наод при слушање на белите дробови и нормална белодробна функција. Тоа се трите главни цели што треба да се достигнат во контролата на астматичната болест. Во тие цели што треба да се достигнат се подразбира и нормална физичка активност. Во светот секоја година се одбележува Светскиот ден на астмата и претставува добра можност за промоција на националните антиастматични кампањи. Во Македонија ние го започнавме тоа многу одамна, уште во 80-тите години, така што сме далеку пред многу земји. Во глобалната иницијатива за давање севкупна грижа за болните од астма, Македонија е во самиот врв на таа иницијатива и е пример не само за регионот, туку е пример и во светски рамки за тоа како е организирана таа служба која е во интерес на пациентите и која овозможува оптимална грижа за овие болни.

■ **Од која година се лекува астмата?**

ЃОРЧЕВ: Астмата, практично, се лекува од самото раѓање и пред тоа, во текот на бременоста, затоа што во светските препораки постојат превентивни мерки кои треба да ги применува една жена

болна од астма која е бремена за да може да роди здраво бебе. Грижата за бремените жени болни од астма започнува уште со самото породување. Постојат насоки што смее, а што не смее да јаде, како да ја контролира својата болест, колку често да оди на гинеколошка и на пулмолошка контрола, кои лекови се дозволени во бременоста. Превенцијата на астматичната болест почнува уште „интраутерино“ и со самото раѓање. Во македонската национална програма ние имаме наележано мерки што докторот треба да ги преземе во текот на бременоста, пред породувањето и по породувањето. Заради таквиот пристап ние имаме многу бремени жени болни од астма кои родиле две, три, па дури и четири деца. Се сеќавам на една пациентка, Марија, која иако беше болна од тешка форма на астма, роди пет здрави деца. Но, со контрола на болеста, ако прима соодветни лекови во оптимални дози, тогаш нема проблеми.

■ **По што се разликува астмата во детската возраст од таа во повозрасна доба?**

ЃОРЧЕВ: Детската астма во 95 отсто од случаите е алергиска астма. Астмата кај возрасните во поголем дел е неалергична, неатоична болест, каде што не се открива инкриминиран алерген. Алергиската астма има подраматичен тек, но полесно се лекува, а кај неалергичната астма лекувањето е, исто така, слично, но си има свои карактеристики. Дозите на лековите што спречуваат да не дојде до симптоми кај децата се помали. Палетата на лекови мора да биде добро одмерена заради возраста на пациентот. Ако дадеме големи дози на одредени лекови кај децата, тоа може да има одредени реперкусии.

■ **Дали нападите може да бидат предизвикани од алергија на храна?**

ЃОРЧЕВ: Да. Но, тоа не значи дека една атопична индивидуа или лице кое е склоно на алергии, а склони на алергии се 50 отсто од светската популација, заболува од алергични болести во зависност од тоа каде тие се манифестираат – на кожата или, пак, на респираторниот или на дигестивниот систем. Алергијата е, всушност, реакција на организмот на агресија на околината. Таа агресија е перманентна, посебно во последниот век. Кога имаме внес на одредена храна во дигестивниот тракт и ако таа од одредени причини не се дигестира добро, или ако има камења во жолчката, тоа може да биде поттикнувач на една астма на дистанца.

■ **Како се класифицираат и како се манифестираат нападите?**

ЃОРЧЕВ: Астмата е енигматска болест, затоа што уште не е позната причината за нејзиното настанување. Доминантна теорија е дека мора да постои генетска заднина атопија во семејството. Сè повеќе се размислува за астмата како наследна болест и во интеракција со агресијата од околината доаѓа до клиничка експресија на астмата. Има сè повеќе докази за тоа дека има промени и дефекти на одредени хромозоми, на одредени гени. Тие се лоцирани и во светот се работи на тоа. Во научниот свет постои една љубопитна возбуда што ќе се случи на планот на разјаснување на таа голема енигма или мит што се нарекува астма. Оваа болест има илјада лица и се манифестира на најразлични начини. Секој пациент има своја астма, свои симптоми, свое време на појавување, своја тежина на болеста. За оваа болест е потребно интердисциплинарно знаење за да може да се дизајнира оптимален тераписки план кај секој поединечен пациент. Кај болните прво се јавува една така наречена аура, која подразбира гребене во грлото. Потоа се јавува кашлица, прво послаба, а потоа сè посилен, интензивна и

незапирлива и во тој период ако искашала еден густ леплив секрет пациентот ќе се смири. Ако не искашала, продолжува со „свириење“ во градите. Постои лесна, средна и тешка форма на астма со одредени свои функционални карактеристики по кои се препознава болеста. Астмата е и атмосферска болест бидејќи при промена на времето, симптомите се интензивираат, особено ако е влажно времето. Ако кај оние пациенти што имаат ноќни напади кои уште се нарекуваат и ненадејно катастрофални, падне функцијата за повеќе од 50 отсто, тие се кандидати за ненадејна смрт во раните утрински часови.

■ **Македонија, по САД и по Велика Британија има национална програма за дијагностицирање и за лекување на астмата. Може ли да ни кажете нешто повеќе за тоа?**

ЃОРЧЕВ: Навистина е задоволство сега, по толку години, да констатираме дека ние први во светот го сфативме значењето на унифицирани дијагностички и тераписки модалитети. Првата национална програма и план беше инаугурирана во Британија и во САД и јас враќајќи се оттаму имав можност да присуствувам на инаугурацијата на овие програми и си дадов задача да го напишам првиот македонски национален консензус за дијагноза и за лекување на астма во Македонија. Првата книга, која

беше подготовка за националниот консензус, содржеше обуки за докторите. Тоа беше монографија која претставуваше вовед во националниот консензус и на тој начин „заразивме“ цела генерација доктори да се занимаваат со оваа проблематика. Потоа се отвори првиот центар за астма на Клиниката за пулмологија, каде што на пациентот му се прават сите дијагностички тестови и добива едукација, каде што се демонстрира инхалациска техника. Денес имаме 20 регионални центри за астма низ Македонија, нема трошоци кои порано ги правееа пациентите за да дојдат во Скопје на преглед. По повеќе од 20 години со гордост може да кажеме дека немаме смртен случај од астма затоа што во таа стратегија најважно е пациентот да биде добро едуциран и да се инсистира да зема превентивен третман што ќе спречи да не доаѓа до напади, до клиничка манифестација, да нема симптоми и да има нормална белодробна функција и живот достоин за човекот. Пред 100 и повеќе години состојбата на астмата се дефинирала со синтагмата „астматичарите гушејќи се, остаруваат“. Оваа дефиниција денес ја менувам во „астматичарите живејќи нормално, доживуваат длабока старост“, а тоа го поткрепувам со моите десетина и повеќе пациенти кои наближуваат кон деветтата и кон десеттата деценија од својот живот. ■

СВЕДОШТВО ЗА ГРАДОТ СКОПЈЕ ОД КРАЈОТ НА 19 ВЕК

Население,
занимање и
секојдневен
живот во
градој

продолжува од
претходниот број

Пишува
д-р Димиџар
Љоровски Вамваковски

Во согласност со тогашната бугарската политика и експанзионистичките плановите на младото бугарско кнежевство кон османлиска Македонија, етничкото македонско словенско население било третирано како бугарско. Оттука, и **Васил К'нчов** како еден од претставниците на бугарската пропаганда во Македонија броел и пребројувал „бугарско“ население на овие територии. Меѓутоа во неговата книга „Орохидрографија на Македонија“, објавена во 1911 година, речиси една деценија по неговата смрт (1902), во воведната глава било напишано: „При определувањето на границите ние ќе се раководиме, главно, од општото мислење на локалното население и од мислењата што ги изнесуваат највештите нови патешественици. Локалните Бугари и Куцовласи, кои живеат во пределите на Македонија, се нарекуваат самите Македонци и околните народи ги нарекуваат така. Турците и Арнаутите не се кажуваат Македонци, но

Васил К'нчов

прашани од каде се, одговараат: од Македонија, а, исто така, и Грците, кои живеат во јужните области, не се нарекуваат Македонци“. Додека, во изданието на Македонскиот научен институт од Софија, од 1945 година: **Македонија катоприродно и стопанско цјало**, на чиешто публикување работел и бугарскиот етнограф и географ Димитар Јаронов, статистичките податоци за Македонија се преземени од К'нчов, но се употребуваат термините „Македонци“ и „исламизирани Македонци“.

Како и да е, Васил К'нчов во делот посветен на бројот и составот на населението во градот Скопје, запишал дека кон крајот на 19 век, според

„турските книги“, тој имал 4.474 куќи, 1.550 дуќани, 50 фурни, 45 анови и три бањи. Скопје го делеле шеесетина мали улици. Од вкупниот број куќи, 2.336 биле турски, 1.687 биле македонски (според К'нчов „бугарски“), 240 од куќите биле ромски, 100 биле еврејски, влашки имало 60, 17 – грчки, 15 биле албански католички, итн. Според пресметките на К'нчов, Скопје имало 29.297 жители, од кои 14.016 биле Турци, Македонци биле 11.809, Роми имало 1.920, еврејското население броело 800 луѓе, Власите броеле 420, итн.

Турската популација во градот Скопје била најмногубројна и, според К'нчов, се состоела од „чисти Турци“, а кон нив бил приклучен и голем број „Арнаути“. „Тие две народности во Скопје“, дополнува К'нчов, „не можат да се одделат бидејќи арнаутските семејства се споени со турските и брзо го совладале турскиот јазик. Веројатно е дека една третина од муслиманското население на градот е од арнаутско потекло“. Карактеристично било дека турското население или, подобро речено, муслиманското население живеело во посебни маала, кои опфаќале две третини од целиот град бидејќи живееле во големи дворови.

Македонското население или, според К'нчов, „бугарското“ било второ по број население во Скопје, но со тенденција на брз пораст, при што авторот констатирал дека за брзо време ќе стане најмногубројно. Причините за порастот на

македонското население биле големиот природен прираст и неговото доселување во градот. Особено имало доселување од тетовската околија поради зулумите од Албанците, но миграција во градот имало и од скопските села поради лошата економска ситуација во нив. Новите доселеници во градот најчесто се населувале во новиот дел од Скопје, т.е. на десниот брег од реката Вардар. Македонското селско население што се населило во Скопје продолжило да се занимава со земјоделство, работејќи на имотите на крајот од градот. Источните делови на градот биле затворени за населување на новите доселеници бидејќи преодоминантно било муслиманското население. Македонското староседелско население живеело околу вливот на реката Серава, во близина на црквата „Св Богородица“. На следниот начин К'нчов го опишал овој дел од градот: „Тука се среќаваат поубави куќи, обично двокатни... Улиците имаат калдрма и изгледаат почисти“. Според авторот, во Топаана и во Чаир живееле лозарите и занаетчиите, преселени во околината околу почетокот на 19 век.

Ромите во Скопје живееле во два дела од градот. Едниот дел бил северно од скопското Кале, а другиот во денешната населба Шутка. Според К'нчов сите Роми биле муслимани и имале тенденција да бидат турцизирани преку прифаќањето на јазикот. Евреите во Скопје биле од многу порано населени во градот. Тие, главно, во свои раце ја држеле трговијата во градот. По чумата и опожарувањето на Скопје во 1689 година нивниот број енорно се намалил. Во периодот кога К'нчов го пишувал ова дело нивниот број повторно постепено почнал да се зголемува, пред сè, благодарение на доселеници од Солун. Тие живееле во посебен кварт од градот, во јужниот дел од тврдината, околу црквата „Св. Димитрија“. Власите во Скопје биле новонаселени, т.е. кога од Пинд се раселиле низ целиот Балкан.

Населението во Скопје и во скопската околија се занимавало со земјоделство, занаетчиство и со трговија. Значителен дел од турското население работело како службеници во државните институции, но имале и големи финансиски приходи од земјиштата и од дуќаните. Со земјоделство се занимавале жителите од крајните маала на Скопје, без разлика дали биле населени со македонско или од турско население. Според К'нчов земјоделското население на Скопје во своите куќи го имал сместено добитокот за работа, додека земјата била обработувана со стари рала и на стар начин. Во нивите кон Скопска Црна Гора, главно, се одгледувало пченица, јачмен и тутун, а населението од Чаир се занимавало со обработка на тутун. Во тоа време во Скопско се одгледувало и афион, пченка, наут и анасон. Во подножјето на Водно постоеле голем број градини во кои се одгледувал зеленчук од кои се снабдувал целиот град, а дури се извезувало и во Албанија.

Занаетчиството било второ главно занимање на населението во Скопско. К'нчов потенцирал дека како и во другите делови на Балканот, така и тука занаетчиството било под притисок на производите од европските фабрики. Меѓутоа, се-

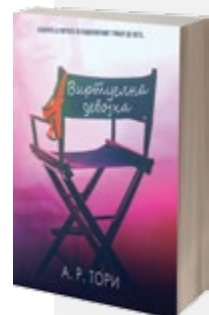
пак тој констатирал дека, за разлика од другите македонски градови, „занаетите во Скопје стојат најдобро“, но и дека само Битола донекаде може да се споредува во овој поглед со Скопје. К'нчов, исто така, заклучил дека занаетчиите во градот најмногу работеле за албанското население, кое не било привлечено од иновациите, за разлика од другото население. Занаетите во Скопје, како и во другите градови на Балканскиот Полуостров, биле организирани во еснафи, со строга регулатива. Скопските еснафи се делеле најнапред по религија на муслимански и на христијански. Одредени занаети, како на пример берберскиот, смеее да го

работат само муслимани, додека, пак, други занаети ги работеле сите. Христијанските еснафи биле во рацете на македонското население, со исклучок на два, кои ги поседувале Власите. Христијанскиот елемент преовладувал во чаршијата бидејќи во нивни раце биле главниот дел од занаетите.

Трговијата било трето главно занимање што служело за егзистенција на населението. К'нчов дал една историска ретроспектива преку која ја покажал важноста на градот за трговијата и за трговските патишта што поминувале низ него. Сепак, во тоа време Скопје имал второстепено значење во османлиска Македонија во однос на трговијата, веднаш зад Солун. Главниот дел од трговската размена се вршела во самата чаршија, каде што секој скопски трговец имал свој дуќан или бакалница. Пазарен ден во Скопје бил во вторник, кога се собирале и од 5.000 до 6.000 луѓе. Овој ден во градот пристигнувал најразличен народ не само од Скопје и околината, туку и од поблиските околии, т.е. од целиот Скопски вилает. Во четврток се случувал помал пазар, кој го користело само населението од градот, и кој служел за ситни набавки и продажба. ■

КРАЈ

КНИЖАРНИЦАТА „МАТИЦА
ЕКСКЛУЗИВ“ ПРЕПОРАЧУВА:

1

**Виртуелна
девојка**
А. Р. Тори

2

**Тринаесет
часа**
Дион
Мајер

3

**Мемоарите на
една млечка**
Блаже
Миневски

4

Магла
Иван
Чаповски

5

**Господин Ибрахим
и цветовите
на Куранот**
Ерик Емануел
Шмит

ПОЕТИТЕ ВО ЦЕЛИОТ СВЕТ ГО ОДБЕЛЕЖАА
ДЕНОТ НА ЕВРОПА СО ПОЕЗИЈА

Ноќ на европска литература: Лидија Димковска чита стихови во Берлин, Славе Ѓорго Димоски во Софија

Писателката Лидија Димковска беше избрана од бордот на Европската конференција на писатели да ја отвори манифестацијата „Долга ноќ на европската литература“, која по повод Денот на Европа се одржа на 9 мај, во „Дојче театар“ во Берлин...

Димковска прочита неколку песни на македонски јазик, а преводите на германски на Александер Зицман и на англиски на Љубица Арсовска и на Пеги Рид се читаа и проектираа на сцената на националниот театар.

Покрај Димковска, на читањето настапија и Јарослав Рудиш од Чешка, Сјон од Исланд, Паоло Џордано од Италија, Драгана Младеновиќ од Србија, Јазра Калед од Грција, Јетон Незирај од Косово, Јана Бенова од Словачка и Серхиј Жадан од Украина.

На 11 мај во Софија и во уште десет други бугарски градови се одржа петтата „Европска ноќ на литературата“. Културно-информативниот центар на Република Македонија во Софија повторно е дел од организацискиот одбор и учесник на оваа голема европска литературна акција. На 12 места во Софија, во исто време, од 18 до 22

часот, се читаа творби на автори од земјите-учесници, кои се преведени на бугарски јазик.

Годинава КИЦ на Република Македонија во Софија претстави стихови од последната стихозбирка од македонски автор објавена на бугарски јазик „Последните ракописи“ од Славе Ѓорго Димоски. Нив ги пренесоа актерите Ѓорге Георгиев Антика и Игор Дамјанов. Македонското читање се одвиваше во просторот за европски креативни индустрии „Склад“, на улицата Бенковски во Софија - вели Васко Шутаров, директор на македонскиот културен центар во Софија. ■ (Н.П.)

АНТОЛОГИЈА

Диме Ратајкоски (1983)

СКИТНИК

Погледни ме за миг

Како разголено бледнеам
пред бремето на судбината

Како испостен митник
Поткупен од лакомоста
на изобилието.

Стојам диван
пред судот на разумот
Барајќи се себе си
во твоите очи

Допирајќи ја катарзата
сред оваа пустина.

Ми се очисти душата
но не и телото
Ми се очисти срцето
но не и крвта
Ми се очистија очите
но не и видот

Скитам барајќи те.

100 НАЈУБАВИ СЛИКИ НА СИТЕ ВРЕМИЊА

„Белата куќа навечер“ од Винсент ван Гог

„Белата куќа навечер“ е дело на холандскиот сликар Винсент ван Гог (1853-1890), кое е насликано во 1890 година. Тој бил постимпресионистички сликар, чишто дела имале големо влијание врз уметноста на 20 век поради живите бои и отсликувањето на чувствата.

За време на својот краток живот тој изработил повеќе од две илјади уметнички дела од кои околу 900 слики и 1.100 цртежи

и скици. Иако малку бил познат додека бил жив, неговата работа имала силно влијание врз современата уметност. Денес неговите дела се меѓу најпрепознатливите и најскапи уметнички дела. ■

ТОП 5 НАГЛЕДАНИ ФИЛМА во САД викендов

1

КАПЕТАН АМЕРИКА:
ГРАЃАНСКА ВОЈНА
CAPTAIN AMERICA:
CIVIL WAR

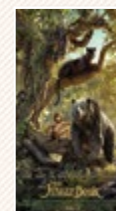

Заработка: 181.800.000 \$

Жанр: акција
Режија: Ентони Русо, Џо Русо
Актери: Крис Еванс,
Роберт Дауни Џуниор,
Сакрлет Јохансон

2

КНИГА ЗА ЏУНГЛАТА
THE JUNGLE BOOK

Заработка: 21.900.000 \$

Жанр: авантура
Режија: Џон Фавроу
Актери: Нил Сати,
Бил Мареј,
Бен Кингсли

3

ДЕНОТ НА МАЈКИТЕ
MOTHER'S DAY

Заработка: 9.000.000 \$

Жанр: комедија
Режија: Гери Маршал
Актери: Џенифер Анистон,
Кејт Хадсон,
Џулија Робертс

4

ЛОВЕЦОТ И
ЛЕДЕНАТА КРАЛИЦА
THE HUNTSMAN
WINTER'S WAR

Заработка: 3.600.000 \$

Жанр: акција
Режија: Седрик Николас Тројан
Актери: Крис Хемсворт,
Шарлиз Терон,
Џесика Честејн

5

КИЈАНУ
KEANU

Заработка: 3.100.000 \$

Жанр: комедија
Режија: Питер Атенсио
Актери: Киган-Мајкл Кеј,
Џоран Пил,
Тофани Ходиш

КОГА ПАТУВАМ, ОТВОРЕН СУМ ЗА НОВИ ДОЖИВУВАЊА

Патувањата секогаш биле значајна инспирација за уметниците, а некогаш и пресвртна точка во нивото творештво. Многу сакам да сликам и да цртам на отворено, на терен, но тоа не е секогаш изводливо. Затоа носам фотоапарат и собирам архива на фотографии со сите детали од некое место што ме интересираат, за подоцна, во моето ателје да ми користат како референција при сликањето на платно, вели академскиот сликар Калајциев

Разговараше | **Александра М. Бундалевска**
Фоџо | **Александар Ивановски**

Изложбата „Кападокија отсликувања“ на академскиот сликар Симон Калајциев е во тек во „Јавна соба“ и ќе трае до 25 мај. Цртежите изработени за време на неговиот престој во Кападокија се стилизирани пејзажи со акцент на уникатни карактеристики од тој предел.

Калајциев е млад автор. Дипломира во 2009 година на Факултетот за ликовни уметности во Скопје во класата на професорот Рубенс Корубин. Зад себе има пет самостојни изложби, а учествувал и на двана-

есет групни претставувања во земјава и во странство. Омилена тема му е урбаниот пејзаж. Патувањата му се пасија, а пред една година имаше изложба со патописни фотографии од Јапонија. Тој повеќе години се интересира за јапонската култура и уметност, па дури го научил и јапонскиот јазик. Планира да го посети повторно тој регион, а во план му се и посети на Исланд и на Нов Зеланд и на егзотични острови како Џеџу. На такви места ме привлекуваат необичните географски обележја и ендемската флора и фауна, вели Калајциев.

■ **Во тек е Вашата изложба „Кападокија отсликувања“ во „Јавна соба“. Колку дела содржи изложбата и во кои техники се изработени?**

КАЛАЈЦИЕВ: Изложбата се состои од деветнаесет дела изработени во повеќе техники, како темпера, акварел, акрил, восочни бои и сув пастел. Делата ги изработив за време на мојот престој на уметничка резиденција во културниот дом Бабајан во Кападокија, Турција. Изложените дела се дел од мојата серија стилизирани пејзажи на натрон хартија, со акцент на специфичните карактеристики на тој предел.

■ **Колку време престојувавте во Кападокија? Што е тоа што ве фасцинираше таму? Зошто е Кападокија посебна?**

КАЛАЈЦИЕВ: Кападокија е предел со неверојатен релјеф и со уникатно културно и историско наследство. Многу народи и култури живееле, се бореле и твореле на таа територија. Секоја геолошка епоха оставила свој белег во релјефот, а секоја историска епоха оставила свој слој во културното и материјално наследство. Додека се шетав се чувствував како да гледам дисекција на историјата. Подземните градови полни со древни стапици, тајните тунели што ги поврзуваат тврдините, замоците ископани во високи карпи, сето тоа наведе да се чувствувам како да сум влегол во некој фантастичен роман или филм. Интересни за мене беа многу-

бројните пештерски цркви, особено тие декорирани во време на иконоборниот период (725-842 г. н.е.) украсени со прости, но разиграни геометриски цртежи со црвена линија. Тие му даваат уште една уникатна карактеристика на пределот и беа почетна инспирација во мојот обид да ја пресликам кападокиската атмосфера.

■ **Дали патувањата Ве инспирираат?**

КАЛАЈЦИЕВ: Патувањата секогаш биле значајна инспирација за уметниците, а некогаш и пресвртна точка во нивото творештво. Кога патувам сум отворен за нови доживувања. Кога ќе видам нешто ново, непознато и возбудиливо добивам желба да го преточам искуството во нова слика. Многу сакам да сликам и да цртам на отворено, на терен, но тоа не е секогаш изводливо. Затоа носам фотоапарат и собирам архива на фотографии со сите детали од некое место што ме интересираат, за подоцна, во моето ателје да ми користат како референција при сликањето на платно. За мене реалистичното пресликување на некоја глетка не е доволно, туку сакам преку стилизација да нагласам избрани карактеристики и да го пренесам чувството и доживувањето на возбудата од таа прошетка. Затоа некогаш употребувам послободен цртежили, пак, необични и силни комбинации на бои.

■ **Пред една година имавте изложба со патописни фотографии од Јапонија. Какви спомени носите од Јапонија?**

КАЛАЈЦИЕВ: За јапонската култура и уметност се интересирам повеќе години, дури научив и јапонски јазик. Бев пресрекен што тоа што го видов таму многукратно ги надмина моите очекувања. За мене Токио е како забавен парк за сите возрасти и целогодишен саем за стрипови во едно. Ја посетив и Јужна Кореја, уште една чудесна земја на Истокот. Кога се вратив направив една серија слики на платно насловена „Градопис: глетки од Токио и од Сеул“, и две изложби на фотографии заедно со мојата

сопруга Зорица Петкоска - Калајциева насловени „Токио+“ и „Харт и Сеул“ (Heart & Seoul).

■ **Според патувањата, се добива заклучок дека поголем впечаток Ви остава источната од западната култура. Западната, можеби, географски ни е поблизу, но што е тоа што Ве привлекува на Истокот?**

КАЛАЈЦИЕВ: Различностите се привлекуваат, најпросто кажано. Далечниот исток за нас е нешто егзотично и во голема мера непознато. Различната традиција, историја и култура даваат сосема поинаква заднина на современиот живот таму. Тоа е регион што забрзано се развива под влијание на глобалните технологии, но останува поинаков. Ориентот се развива и се менува по сопствени текови, за нас сосема непредвидливи. Има многу нешта што може да ги научиме од нив, а и тие од нас. Мислам дека уметноста е најповолен двигател за културна размена, можеби затоа се ориентирав кон ориентализмот.

■ **Вашата омилена тема е урбаниот пејзаж. Кои се следните дестинации што ќе ги посетите и ќе ги насликате?**

КАЛАЈЦИЕВ: Планирам повторно да одам во Токио, па дури и да престојувам таму неколку години. Така ќе имам време да посетам повеќе градови од поширокиот регион, како Пекинг, Сингапур и Хонгконг. Имам многу пријатели и контакти таму и ќе ми биде задоволство да се претставам на тамошната сцена. Моите слики од Токио се интересни и за самите Јапонци, можеби зашто јас како странец го гледам тоа на што се навикна-ти од една свежа и несвојствена перспектива. Се разбира, ним ќе им биде мило и да видат дела со мотиви од нашата култура. Навистина урбаниот пејзаж е тема што најмногу ја сакам, но добивам инспирација и од природата. Сакам да ги посетам и Исланд и Нов Зеланд и егзотични острови како Џеџу. На такви места ме привлекуваат необичните географски обележја и ендемската флора и фауна. ■

Различностите се привлекуваат, најпросто кажано. Далечниот исток за нас е нешто егзотично и во голема мера непознато. Различната традиција, историја и култура даваат сосема поинаква заднина на современиот живот таму.

ТРАЈЧЕ ЧАТМОВ: ИМА БЕЗБРОЈ ДЕФИНИЦИИ ЗА УМЕТНОСТ, А ЗА МЕНЕ ТАА Е НАЧИН НА ИЗРАЗУВАЊЕ

Мислам дека секој може да има убава и добра идеја и да се држи до неа, да ја изрази, но тоа да е исчистено, да има духовност во себе. Во историјата на уметноста и деструктивноста во дадени моменти имала некаква креативна порака, но, сепак, имала порака, не била бесцелна деструктивност, вели Чатмов

Разговараше | Невена Пойовска

Ликовен уметник, автор на краток документарен филм, раководител во Домот на АРМ, држи предавања на Факултетот за туризам и за менаџмент за пропаганда и за манипулација... Изложбата „Креативност и мизерија“ беше повод за сето ова да поразговараме со Трајче Чатмов.

■ Изложувајте во Велес дела насловени „Креативност и мизерија“. Колку дела содржи изложбата и што Ви беше инспирација?

ЧАТМОВ: На изложбата во Велес се претставив со 44 слики. Од тој циклус има 50-ина дела, акрил на платно работени во експресионистички израз, сесема поинаков од претходниот што сум го работел. Претходниот го работев од 1997 година до пред четири-пет години. Не ми текна преку ноќ да го сменам правецот, туку напротив, уште од студентски денови експериментирав со експресионизмот. Тоа зависи од храброста, сигурноста, подготвеноста на самиот автор. Јас сум класичен занает-

чија, немам проблем да насликаам класична икона, но од сето ова 50 проценти се издржани, другите се вадење од кор-сокак и не верувам дека некогаш некој ќе рече дека комплетно се пронашол во експресионизмот, овде ги исклучувам Лубарда, Мазев... итн. Овој циклус ми е фаза на еден експеримент. Го чувствувам позитивно, се наоѓам себеси во него... Многу е интересно што бара максимална искреност и слобода во начинот на изразување, момент на некоја импресија влијае на работата и ако не го истуриш во еден здив, потоа треба вадење од кор-сокак, како што реков претходно. Во поглед на мотивите има од сè по нешто,

а различното од претходниот циклус е што таму нема луѓе, таму има простори. За разлика од тоа, сега во сите има фигури: луѓе, животни, група луѓе. Самите насликани анимали се насликани со човековите карактеристики, со сарказам, нешто што во моментот ме инспирирало... Насловот „Креативност и мизерија“ доаѓа оттаму што човекот секогаш живеел во креативност, но и во мизерија. Господ нè надарил со самосвест, но ние луѓето малку ја користиме. Креативноста тука не подразбира само уметност, литература, музика, туку креативноста на живеењето. Една слика, насловната слика, која е така наречена, има едно животно и еден човек: ние не го користиме тоа што треба да нè одделува од животните.

■ Претходно, просторот Ви беше преокупација, но во овие дела преовладува конкретна приказна, експресија, присутен е човекот, животното, фигурата, животот... Што е следно?

ЧАТМОВ: Следното нема да биде поинаку од ова. Мојата сопруга вели дека сум фанатик. Кога ќе се фатам со нешто сакам да влезам во тоа до крај. Претходното што го работев комплетно ми е сфатено и е

ставено во посебна папка, додека со ова, да бидам искрен, гледајќи ја изложбата, јас како автор знам каде осцилирало, го гледам тоа и ќе се задржам уште некое време во експресионизмот. Единствено што би се обидел да направам е да изработам поголеми формати. Сакам да направат огромни платна, сцени, бидејќи сакам да видам како ќе изгледаат платната четири на четири метри.

■ Уметник, автор на краток документарен филм, работите во Домот на АРМ, држите предавања на Факултетот за туризам и за менаџмент... Каде се пронаоѓате? Каде сте на свој терен?

ЧАТМОВ: Кога вака ќе се нафрлат сите работи влечат кон креативност. Документарниот филм настана многу спонтано 1996-97 година. Имаше хуманитарна акција за првите Македонци бегалци од Албанија, кои беа сместени во Претор. Од сето тоа беше направен документарниот филм. Најсилниот момент во филмот е тоа што на површина излегоа исповедите на различните генерации луѓе. Тогаш ние, условно кажано, за првпат се сретнавме со бегалци. Тоа беше аматерски филм, кој потоа се прикажа и

на Фестивалот за кратки документарни филмови, доби и награди за камера и за режија итн. Но, тоа, пак, беше една од алките како влегов во Министерството за одбрана. Бев на една многу квалитетна школа за филм во Струга на која предаваа Дарко Башески, Миле Грозданов, една година и јас предавав за анимиран филм. Се направија неколку филмови. Тогаш се правеа со цртање на рака, копирање итн. Во тоа време во Министерството за одбрана се отвори одделение за аудио-визуелна документација. А сите режисери имаа ангажмани што беа поиздржани од платата во Министерство и така понудата дојде до мене, ја прифатив, но за да биде апсурдот поголем, тоа одделение никогаш не се оформи, и не профункционира, така што по еден-два месеца бев префрлен во Домот на АРМ. Овде сум од 1999 година и работата овде повторно е поврзана со културата, а најмногу треба организација, а тоа бара креативност. Од друга страна, со Факултетот за туризам и менаџмент имаме потпишано меморандум за соработка и во тие рамки држам предавања за пропагандата и за манипулацијата. Подготвувам докторат на таа тема, но

сè уште не дошол моментот за тоа. На крајот, сепак морам да кажам дека се трудам да бидам креативен, а најбитниот момент е јас да бидам задоволен.

■ Што претставува за Вас уметноста? Како ја доживувате со оглед на тоа дека сте одбрале да ја изучувате?

ЧАТМОВ: Има безброј дефиниции за уметност. За мене таа е начин на изразување. Имаш некаква мисла, од неа сакаш да направиш порака и таа порака ја пренесуваш преку нешто. Тоа нешто или целиот процес е уметност. Јас така ја доживувам. Тоа што сакаш да го кажеш, го кажуваш со музика, слика, изведба... но, сепак, да биде начин на изразување што е поврзан со креативност. Тој момент е уметност. Уметноста е комплексна работа, се пишувало, се пишува и ќе се пишува за неа. Човекот ќе се обидува да се сфати, па ќе се објасни различно... Како што се осознава повеќе човекот, така излегуваат и некои нови нешта и така се објаснуваат работите.

■ Дали секој може да биде уметник?

ЧАТМОВ: Мислам дека секој може да има убава и добра идеја и да се држи до неа, да ја изрази, но тоа да е исчистено, да има духовност во себе. Во историјата на уметноста и на деструктивноста во дадени моменти имала некаква креативна порака, но сепак имала порака, не била бесцелна деструктивност. ■

Насловот „Креативност и мизерија“ доаѓа оттаму што човекот секогаш живеел во креативност, но и во мизерија. Господ нè надарил со самосвест, но ние луѓето малку ја користиме. Креативноста тука не подразбира само уметност, литература, музика, туку креативноста на живеењето

ЕВРОВИЗИЈА 2016

ФЕСТИВАЛ НА ПОЛОВНИ СТИХОВИ И НА НЕДОСТИГ НА СВЕЗДЕН КВАЛИТЕТ

Пишува | Марина Косићовска

Помина и ова 61. издание на евровизискиот фестивал, кое од година в година станува повеќе од само европски, со сè повеќе земји-учеснички од другите континенти. Гледаноста и интересот за фестивалот можеби се шират низ светот, но ова 61. издание на „Еurovision 2016“, кое три вечери се одржуваше во „Арена Глоуб“ во Стокхолм, главно, не понуди многу возбуда, нови хитови или, пак, нешто по што би ја паметеле. Напротив, оние што не го гледаат фес-

тивалот преку розовите евровизиски очила, беа безмислосни со критиките упатени кон овогодешните претставници. За британската критичарка Изабел Моан од „Телеграф“, ова беше фестивал на половни стихови и на недостиг на свезден квалитет. Моан беше особено критична кон британските претставници Џои и Џејк, инаку натпреварувачи во тамошната популарна емисија за талент „Гласот“, за кои рече дека се бледи и неуспешни копии на „Уан дајрекшн“.

со пејачот Далал Мидхат, рап-рот Јала и хрватската челистка Ана Ручнер, која не штедеше на сексапилот. Но, според сајтот „Базфид“, стиховите на песната „Љубав је“ се убедливо најлошите и најнелогични стихови за оваа година, оценувајќи дека оваа песна, најверојатно, никој нема повеќе никогаш да ја чуе.

ЗА КАЛИОПИ НАЈВАЖНА ИНСПИРАЦИЈА Е МАКЕДОНИЈА

Несомнено е дека меѓу евровизиските новинари и обожаватели, Калиопи е меѓу омилените. Според евровизискиот сајт, тоа

Домаќинот Шведска го искористи фестивалот да прати порака против дискриминацијата, во време, како што велат, кога е најпотребно да се врати човечноста во нас. Но, евровизиските критичари немаа милост кон сè останато на овој евровизиски фестивал

е најмногу поради нејзиниот секогаш експлозивен, емотивен и несојодневен пристап кон интервјуата и кон настапите, да не зборуваме за „гласот што урива плафони“.

На прашањето на новинарите, пак, зошто и нејзе толку многу ѝ значат евровизиските обожаватели, Калиопи низ насмевка одговори дека тие за неа се едно големо подвижно срце.

За тоа колку е значајно да ги обновиме емоциите од Баку врзани за нејзината земја Македонија, Калиопи вели дека тоа може да се почувствува преку неа.

■ **Мојата земја Македонија многу ми значи, тоа е мојата најголема инспирација. Мојот народ е прекрасен, мирољубив и ако ја посетите Македонија, ќе бидете пречекани со големо гостопримство. Ако се претставувам себеси и својата земја, тоа мора да го направам со најголема гордост и со огромна чест** – изјави Калиопи на една од прес-конференциите.

ОБЛЕКА СООДВЕТНА НА СТИХОВИТЕ — КАКО ВТОРА РАКА

Но, безмилосните критики не беа упатени само кон настапите. Евровизиските познава-

а црвените ЛЕД-екрани срце кое не престанува да чука. Сè заедно би асоцирало на љубов, вели кореографот, но за еден новинар од Тирана тоа е јасен симбол на албанското знаме, а пејачката со раширени раце во фустан со реси го асоцирала на орелот од нивното национално обележје.

чи и критичари беа согласни дека на сцената се претера со црната кожа, дотолку што се чувствуваа како да влетале во фетиш-клуб.

Српските твитерции го најдоа сеирот кај хрватската претставничка Нина Краљиќ, која носеше креација на Зигман. Покрај излитеното соблекување на наметката на сцената, многупати видено и многупати направено, еднаш и во 2000 година од Каролина Гочева, за овие „дежурни критичари“ фустанот на Нина бил соодветен за продавач на украдени очила и часовници по грчките плажи.

Албанските новинари, пак, ѝ се нафрлија на младата Сања Вучиќ. Српските претставници беа облечени во кожени фустан со реси, додека, според кореографот, светлосните ефекти на сцената претставуваа решетки како симбол на ропството на угнетените жени,

КАЛИОПИ ВО РОКЕРСКИ НЕОБАРОК

На свеченото дефиле пред фестивалот, кога на црвениот килим се пречекуваат сите евровизиски претставници, Калиопи носеше свилена тоалета во црна боја, која, според неа, во целост одговараше со нејзиниот препознатлив стил и сензибилитет.

На прашањето на новинарите за кој дизајнер станува збор, Калиопи истакна дека на располагање имала неколку свечени тоалети од познати светски марки и креатори, но на денот на црвениот килим ѝ пристигнало специјално изненадување од Македонија. Познатата дизајнерка и модна креаторка Розе Трајчевска, инаку долгогодишна соработничка на Калиопи, за појавувањето на црвениот килим ѝ испратила тоалета специјално дизајнирана по нејзина мера и вкус.

Розе Трајчевска е креаторка и на костумот со кој Калиопи настапи на сцената во Стокхолм. Според евровизискиот тим, костумот е своевиден стилски спој на необарок и на рок, кој совршено естетски одговара на песната „Дона“, а меѓу новинарите во евровизискиот прес-центар беше оценет како спектакуларен. ■

РУСКАТА БУРА

Русија годинава ги урна сите евровизиски табели на обложувалниците. Оние што долго го следат изборот за песна на „Еurovision 2016“ се согласуваат дека кога Русите доаѓаат, напаѓаат со цела сила. Тие се натпреварувачки расположени, а тој натпреварувачки дух секогаш ги носи меѓу првите пет земји. Но, нивните „громови“ не ги воодушевија сите. Нивниот настап беше оценет како украден од тајландско талент-шоу, а претставникот Сергеј Лазарев беше оценет како претенциозен. Но, и да го пеат рецептот за дам-

плинг, овој фестивал е секогаш на нивна страна, заклучува еден евровизиски обожавател.

НИ ДИН НЕ БЕШЕ ДОВОЛЕН ЗА ФИНАЛЕ ЗА БИХ

Како да не ѝ беше доволен дебаклот и невлегувањето во финалето, Босна и Херцеговина ги доби најлошите критики на фестивалот. Пејачот на некогашниот хит на „Еurovision 2016“, „In the disco“, Фуад Бечковиќ-Дин, кој во 2004 година кога за Македонија настапи Тоше се појави во розова маичка и со голо stomache, годинава со многу амбиции гледаше на своето враќање. Тој настапи

ИСТАНБУЛ - ЕДИНСТВЕНАТА МЕТРОПОЛА КОЈА СЕ ПРОСТИРА НА ДВА КОНТИНЕНТА

Истанбул е вториот најголем град во Европа и осмиот град по големина во светот со 14 милиони жители. Ова е еден од најживописните градови на планетата, а многумина го нарекуваат и „Главниот град на светот“. Иако повеќе не е главниот град, Истанбул е космополитското срце на Турција, нејзиниот финансиски центар и најнаселениот град

Пишува | Маја Косићовска

Истанбул е и град на лалето, еден од најнежните цветови кои личат на турбан и кое најчесто го поврзуваме со Холандија. Во времето на Сулејман Величествениот во 16 век лалињата биле донесени во Холандија, каде што за кратко време станале национален белег.

Од утро до мрак градот пулсира во еден своевиден организиран хаос, а реките од луѓе и од автомобили никогаш не запираат. Хоризонтот е исполнет до бесконечност со џамии и со цркви, со дворци и со кули, кои векови наназад ја прераскажуваат историјата на оваа територија, судирите

меѓу христијанството и муслиманството, спојот на Европа и Азија. Истанбул е единствената метропола која се простира на два континента – Европа и Азија – и ниеден друг град на светот не може да се пофали со неговата положба на мост меѓу Истокот и Западот.

Во Истанбул има преку 215 музеи и невозможно е сите да се обиколат за неколку дена, но кога сте во стариот дел на градот никако не пропуштајте да ги посетите убавата „Света Софија“, палатата Топкапи, Сината џамија или да уживате на крстосување по Босфор со турско кафе или чај.

Секако, доколку немате желба вашето патување да биде со авион, на располагање имате

многу туристички агенции кои нудат поволни аранжмани, а вклучуваат автобуски превоз, хотелско сместување и организирано разгледување на градот со локален водич. Такви аранжмани има многу и со различни цени, се наоѓаат понуди и за 50 евра. Но, пред да изберете некоја од евтините понуди за Истанбул, добро информирајте се бидејќи големи се шансите поради ниската цена да добиете лош автобуски превоз, неорганизираност во турите и сместување кое не е ни блиску до пристојно.

Долмабахче е првиот дворец изграден во Османлиската империја. Самата фасада ја покажува класичната европска зграда со две страни. Музејот Топкапи Сарај е заштитен од УНЕСКО. Во дворот се наоѓа црквата „Света Ирина“, а во непосредна близина е сместена и црквата „Света Софија“ која не смеете да ја одминете. Таа е поранешна православна базилика, која во текот на својата историја била претворена во џамија, а денес е музеј и уште

една заштитничка на УНЕСКО. Можеби најубавиот споменик на културата е исламскиот храм Султан Ахмедовата џамија, или попозната како Сината џамија, чии сидови се украсени со преку 20.000 рачно изработени керамички плочки.

Крстосувањето по Босфор, особено вечерното, е едно од омилените забави на секој турист кој решил да го посети Истанбул. Најдобар период за крстосување е периодот од мај до септември.

Капали-чаршија е еден од најстарите и најголемите затворени пазари. Составена од неколку објекти со повеќе влезови и околу 3.000 продавници распорани меѓу големиот број тесни улички, Капали Чаршија (бр. 1 меѓу светските најпознати туристички атракции) е место каде ќе ве пречекаат најразличните мириси од сите видови зачини, па сè до големиот избор на накит, керамика и теписи од висок квалитет. Карактеристично за овој дел е пазарењето, но внимавајте, по постигнување на цената што ја посакувате ќе мора да го купите избраниот производ.

Пазарчето со зачини или Египетскиот пазар изобилува со различни зачини и мириси и е едноставен за да се снајдете, а е полн со билки, зеленчук, лосиони, мед, семки, сушено овошје, сирење, колбаси, турско кафе и секако – со локум. Мирисите што го опкружуваат овој пазар сами по себе можат да ве однесат на егзотични места.

Посетете амам - Амамите се бањи кои нудат сауни и масажи, а собите се поделени на

„машки“ и на „женски“ и варираат во однос на нивото на топлина. Иако тоа се места за социјализација, може да најдете тивко место каде што би се релаксирале.

За автентичен амбиент надвор од модерната цивилизација, посетете ги деветте островчиња на азискиот брег. Византискиот император ги праќал таму на егзил проблематичните принцези. Денес, четири од островите се дестинации за одмор, а можете да изнајмите велосипед за полесно да ис-

тражувате. Местото е античко, а луѓето се движат пеш, или на коњ, автомобилите не се дозволени.

Истанбул е секојдневно посетуван од безброј туристи. За да избегнете редици, претходно резервирајте ги картите на интернет или преку агенцијата со која патувате. Кога шетате имајте предвид дека, сепак, станува збор за град во кој локалното население негува свои обичаи. Бидете пристојно облечени и почитувајте ја културата. ■

ТРЕНД

ПРОНАЈДЕТЕ ЈА СОВРШЕНАТА ВЕНЧАНИЦА

Сезоната на венчавки е во полн ек и на секоја невеста ѝ е потребна венчаница каква што отсекогаш посакувала. Тоа е еден од најважните денови во животот и нормално е да посакувате венчаницата да биде единствена и совршена. Освен дизајнерските венчаници, сè поголем број познати трговски марки во својата понуда имаат невестинска колекција

Пишува: Д. М. Б.

Кои се најголемите трендови за оваа сезона?

КЛАСИЧНИ ВЕНЧАНИЦИ

Традиционалните венчаницы никогаш не излегуваат од мода и секогаш ќе има жени и девојки кои ќе одберат традиционален модел на венчаница.

БОЕМСКА ВЕНЧАНИЦА

Боемскиот стил е еден од големите трендови оваа сезона, а не ги заобиколи ниту венчаниците. Сè поголем број девојки наместо класични, одбираат венчаницы во боемски стил или познат и како бохо-стил, со венче во косата и со ненаметлива шминка.

КРАТКИ ВЕНЧАНИЦИ

„Откачените“ девојки и жени секогаш сакаат да бидат поинакви. Често се решаваат за кратки венчаницы во кои изгледаат многу слатко.

ВЕНЧАНИЦИ ВО БОЈА

Ако навистина сакате да бидете оригинални и поинакви, носете венчаница во боја. Бојата на слоновата коска, шампањ-бојата и крем-бојата се во тренд неколку години, а оваа година посебно се истакнаа венчаниците во розова и во нежна сина боја.

КОСТУМ ЗА ВЕНЧАВКА

Некои жени едноставно не сакаат да носат фустани и поради тоа избираат панталони, дури и за венчавката. Овие костуми може да изгледаат многу женствено и елегантно.

ВЕНЧАНИЦИ СО В-ИЗРАЗ

Еден од големите трендови оваа сезона се венчаниците со необични изрази, впечатливи околувратници и длабоки деколтеа.

ГОЛИ РАМЕНИЦИ

Голите раменици секогаш се актуелни кога станува збор за венчаницы, а голем број такви модели претстави и Оскар де ла Рента. Овие венчаницы никогаш не излегуваат од мода, невестите сакаат да ги носат, посебно оние што се венчаваат во лето.

ЕМА ВОТСОН

Целосно име:

Ема Шарлот Дуер Вотсон

Родена на:

15 април 1990 година

Професија:

актерка

Државјанство:

британско, француско

Ема Шарлот Дуер Вотсон се прослави со улогата на Хермиона Гренџер, една од трите главни улоги во филмската серија за Хари Потер.

Вотсон одржувала врска со британскиот играч на рагби Метју Џени, но врската се распаднала на крајот на 2014 година. Потоа, во медиумите се појавија озборувања дека тајно се гледала со британскиот принц Хари. Меѓутоа, во февруари 2015 година, на својот профил на „Твитер“, Вотсон ги демантира таквите озборувања.

Вотсон била одбрана да ја глуми Хермиона кога имала само девет години, а претходно имала глумено само во училишни претстави. Од 2001 до 2007 година, таа глумела во пет филма од серијата за „Хари Потер“, а глумела и во последните две продолженија: „Хари Потер и нечистокрвниот принц“ од 2009 година, како и во двата дела од „Хари Потер и реликвиите на смртта“. За работата во серијата за „Хари Потер“ Вотсон има добиено неколку награди,

а заработила повеќе од 10 милиони долари.

Таа во 2007 година изјави дека учествува во два филма што не се „Хари Потер“, адаптација на романот „Чевли за балет“ и еден анимиран филм, „Приказната на Десперкос“. Ема е почитувана активистка и амбасадорка на добрата волја на Обединетите нации, која не се плаши да се декларира како феминистка и која стои зад кампањата за родова еднаквост. ■

Цитати:

- „Најтажното нешто што една девојка може да го направи е да стане глупава заради момче.“
- „Не сакам другите луѓе да решаваат која сум јас. Сакам тоа да го решам сама.“
- „Навистина верувам дека убавината доаѓа однатре.“

Преод | Ана Цвешаноска

LED BAY LIGHT - LOTUS
Full Range Industrial Lighting Solutions
Power: 40W - 230W

LPS
LIGHT POWER SOLUTIONS

info@lps.mk | www.lps.mk
+389 2 313 11 13

impuls **SHEENLY**
www.i-impuls.com.mk www.sheenly.com

Quehenberger | Drexelmaier | Alkaloid
Granit | KAM | Tinex | Blizoo

Long Life 60,000 hours • Dimmable • 5 years Guarantee • IP65 • 115Lm/W

LED BAY LIGHT - LOTUS
Full Range Industrial Lighting Solutions
Power: 40W - 230W

info@lps.mk | www.lps.mk
+389 2 313 11 13

impuls **SHEENLY**
www.i-impuls.com.mk www.sheenly.com

Quehenberger | Drexelmaier | Alkaloid
Granit | KAM | Tinex | Blizoo

СПЕЦИЈАЛИСТИЧКА ДИЈАГНОСТИЧКА ЛАБОРАТОРИЈА
Совршенството ни е во крвта

- БОЛКИ ВО СТОМАКОТ • ПОДУЕНОСТ • ЗАПЕК • ПРОЛИВИ
- ГЛАВОБОЛКИ, МИГРЕНА • БОЛКИ ВО ЗГЛОБОВИ
- КОЖНИ ПРОМЕНИ • ХРОНИЧНА ПРЕКУМЕРНА ТЕЖИНА

ДАЛИ ПРИЧИНАТА ЗА ВАШИОТ ПРОБЛЕМ Е ИНТОЛЕРАНЦИЈА НА ХРАНА?

Понекогаш, одредени лица имаат невообичаена реакција кон одредена храна или состојка од храна!

- ✓ **ТЕСТ СО КОЈ СЕ ОДРЕДУВА МОЖНА ИНТОЛЕРАНЦИЈА НА ПРЕКУ 90 ВИДОВИ ХРАНА ИЛИ СОСТОЈКИ ОД ХРАНА ОДЕДНАШ!**
- ✓ **ЦЕЛОСНО ИСЧЕЗНУВАЊЕ НА СИМПТОМИТЕ И ПОДОБРУВАЊЕ НА ЗДРАВСТВЕНАТА СОСТОЈБА ПО ДИЕТА БАЗИРАНА НА РЕЗУЛТАТ ОД ТЕСТ ЗА ИНТОЛЕРАНЦИЈА.**

Локација 1 - Комплекс Македонија (спроти Алумина)
Бул. 8 Септември бр.2, Лок. 1, 1000 Скопје
тел: 02/3179 001, 075 211 406; факс: 02/3177 130; e-mail: lab@avicenalab.com.mk

Локација 2 - нас. Аеродром
Бул. Јане Сандански бр.7, Лок. 4, 1000 Скопје
тел: 02/24 77 345; факс: 02/24 77 347; e-mail: lab2@avicenalab.com.mk

КАКО ДА СЕ ЗАШТИТИТЕ ОД ШТЕТНИТЕ ИНСЕКТИ

Без разлика колку се опасни или не, штетниците во домот се знак дека треба да преземете поголеми мерки на заштита. Можеби некој ќе помисли дека мувите се само здодевни, но иако не се опасни како осите и стршените, на пример, со себе носат други закани - тие пренесуваат најмалку триесет болести на луѓето и на животните.

МУВИ

Многу брзо се размножуваат на топло, а јајцата ги положуваат на расипана храна, особено на месо и на јајца. Затоа храна, но и отпадоците од храна, чувајте ги добро покриени и редовно дезинфицирајте ја кантата за смет, особено лете.

Не складирајте купови компост или ѓубриво во близина на домот бидејќи ги привлекуваат мувите. Ако користите инсектицид, употребете отрови во спреј или лепливи ленти. На вратите и на прозорците поставете тенки мрежи, кои не го попречува погледот, а ги запира инсектите.

Природен лек – поставете вази со гранчиња лаванда, нане, пелин... Често протривајте ги листовите за да пуштат мирис и ќе имате мир од муви.

ОСИ И СТРШЕНИ

Ако во градината или на сидот најдете гнездо, повикајте некој што знае како да го уништи. Но, ако решите самите да ја завршите работата, изберете соодветен инсектицид и внимателно прочитајте го упатството. Користете ракавици и запомнете дека инсектицидот е отровен и за вас исто како и за осите.

МОЛЦИ

Во рана есен молецот несе јајца на памучни или волнени ткаенини и на крзна за кога ќе се изведат малечките, да имаат со што да се хранат. Заштитете се од непријатно изненадување така што ќе складираате само добро испрана и исушена облека и постелнина. Одвреме-навреме проветрувајте ги и чистете ги фиоките, плакарите и орманите и прегледајте ја облеката дали има дупчиња од молци. Облеката што често ја носите не е изложена на тој ризик. Ако не проветрувате редовно, без разлика какви средства против молци користите, нема да ви помогнат. Ако користите аеросол, проветрете ја облеката пред да ја складираате. Аеросолни препарати не нанесувајте на крзнени материјали, бидејќи ги оштетуваат. ■

СÈ ШТО ТРЕБА ДА ЗНАЕТЕ КОГА ПАТУВАТЕ СО ВАШИОТ МИЛЕНИК

Навикнувањето на кучето на долго патување е само прашање на добра волја. Пред да тргнете на пат, погрижете се да имате сè што ви треба за вашето куче да биде среќно и здраво, но тоа не значи да го нахраните со месо и слично. Имајте ги предвид овие неколку работи, кои морате да ги имате со себе кога патувате со куче

РЕМЕН, ПОВОДНИК И ИНФОРМАЦИИ ЗА СОПСТВЕНИКОТ

Лошо е ако кучето ви се загуби далеку од домот, но полошо е ако се загуби без никакви ознаки. За да ја избегнете оваа ситуација, имајте со себе поводник и ремен на којшто ќе ставите мал медалјон со своите податоци.

ХРАНА, ВОДА И ЧИНИЈА

Секогаш со себе носете двојни резерви храна што ја сака вашето куче. Исто така, не заборавајте ја и неговата омилена чинија, а и многу вода, за да ја задоволите жедта на својот најдобар пријател. Промената на храната при патувањето кучето може да ја доживее како стресна ситуација, а подобро е да ги избегнувате ваквите ситуации.

ПРОСТИРКА И КЕСИЊА

Секогаш со себе носете простирка на која ќе спие вашето куче. На овој начин барем малку ќе го залажете да се чув-

ствува како дома, а и ако стане постудено ќе имате со што да го загреете. Кесињата, пак, се важни кога вашето куче мора да врши нужда. Вистина е дека тој би го сторил тоа и без кесиња, но вашиот паричник ќе ви биде благодарен ако ја избегнете евентуалната казна, доколку не го соберете изметот зад вашиот миленик.

КРПИ И ВЛАЖНИ ШАМИЧИЊА

Секогаш е добро да ги имате на рака затоа што кучето сака да скока по кал, а калливите шепи оставаат дамки на седиштата во автомобилот.

ОПРЕМА ЗА ТРАНСПОРТИРАЊЕ

Некои кучиња сакаат во текот на возењето да ја извадат главата надвор низ прозорецот и да уживаат во ветрот и во мавтањето на ушите. Но, тоа во никој случај не е добра идеја. Дури и вашето куче да е среќен патник, не би смееле да му дозволите слободно да лута низ

вашиот автомобил за време на возењето. Тоа посебно може да биде опасно за кучето ако дојде до сообраќајна незгода, која можете да ја причините со ваквото однесување.

ЧЕСТО ЗАСТАНУВАЈТЕ

И кога долгото возење вам не ви е проблем, за вашето куче тоа претставува стресна ситуација. Затоа, застанувајте често за кучето да излезе од возилото и да ги „растегне нозете“. Планирајте чести заста-

нувања, исто како со себе да имате малечко дете. Честите застанувања ќе ви помогнат да имате посреќен сопатник.

НАЈВАЖНО ОД СÈ

Кога застанувате за да се одморите или да пиете кафе, никако не оставајте го кучето затворено во автомобилот паркиран на сонце, па макар и да го подотворите малку прозорецот. Температурата во автомобилот за време на летните жештини бргу се искачува до граница што е неподнослива за кучето. ■

БУГЕНВИЛИЈА

Бугенвилија (*Bougainvillea*) е прекрасно растение, кое најчесто се одгледува на балконите. Се користи и како ограда поради неговото брзо и долго растење. Има преубави цветови.

За првпат е класификувано во 1768 година од францускиот ботаничар Комерсон Филбер. За негова татковина се смета Јужна Америка и постојат околу 18 видови со висина на пораст од еден до дванаесет метри. Цвета од пет до шест недели. Цветовите се во различни бои и тоа розова, црвена, виолетова, сина, портокалова, жолта, бела.

Овие растенија не сакаат затворен простор, туку сакаат да бидат на отворено и да им се овозможи висока влажност, особено пред нивното цветање. Не пуштаат големи корења, затоа може да се одгледуваат во саксија, но да им се овозможи добар проток на воздух. Бараат редовно поткастрување на секои четири до пет недели, за побрзо да се разгрануваат и да добиваат сè поубава форма. Не трпат мраз и студено. Почвата треба лесно да се исцедува, но да задржува влага.

За размножување може да се користат режени гранчиња, зелени или зрели. Може да се користат и лисјата за размножување. Зелените режени гранчиња, земени пред мај или јуни се вкоренуваат до август, а зрелите бараат три-четири месеци. Се препорачува користење режени делови од стебло. ■

Обојте повеќе.

Семејството JUPOL денес има голем број на производи, за сите желби и потреби на корисниците. Сите бои од семејството JUPOL се на водена основа, не штетни по здравјето и околината, едноставни се за употреба и одржување. Се гордеат со бројните признанија од потрошувачите и стручната јавност: Trusted Brand, Производ на годината 2014 и Best Buy Award.

тел. 02/ 2464 -902
e-mail: vel.office@t-home.mk

www.velkoski.mk

АВТОМОБИЛИЗАМ

„СУБАРУ“ ГИ ПРЕТСТАВИ НОВИТЕ МОДЕЛИ „ЛЕГАСИ СПОРТ“ И „АУТБЕК ТУРИНГ“

СИЛНИ АДУТИ НА ЈАПОНСКИОТ ПРОИЗВОДИТЕЛ

Јапонскиот производител на автомобили „Субару“ ги претстави двата нови модела за 2017 година, „легаси спорт“ и „аутбек туринг“

Подготвил
Бојан Момировски

Новиот модел „легаси спорт“ се разликува од својот постар брат и сериски автомобил по неколку оптички елементи и благи измени на екстериерот. Предната маска за ладилникот сега е обоена во темносива боја, има хромиран пакет-елементи што ги опфаќа и ги нагласува деловите на каросеријата, сосема нови светилки за магла, кои се сега сместени во сјајни црни кукишта и посебни 18-инчни алуминиумски бандажи.

Внатрешноста на автомобилот, исто така, претрпи измени. Ентериерот е обложен со материјали во две бои, кои се сошени со син конец. Додатоците во кокпитот се на база на јаглеродни влакна и црна сјајна пластика. Новиот мултимедијален систем се управува преку седуминчен екран во боја, а е вградена и можност да се управува со гласовни команди.

Понудата на мотори е сведена на само два агрегата, еден со зафатнина од 2,5 литра со четири цилиндра, кој произведува 175 коњски сили, и посилен од 3,6 литри со шест цилиндра и со

256 коњски сили. Двата мотора силата ја пренесуваат преку новиот автоматски менувач „лајнартроник ЦВТ“ до двете оски, што е заштитен знак за „Субару“.

Моделот „аутбек туринг“ оди во сосема друг и луксузен правец. Предната маска за ладилникот доби сосема нов изглед, исто така, поинаков дизајн имаат и покривните носачи и 18-инчните алуминиумски бандажи. Овој теренец во однос на верзијата „спорт“ доби повисоко подвозје и одлично се снаоѓа на различни подлоги на патот. Внатрешноста е обложена со кафена кожа „јава“, а ентериерот е дополнет со детали од дрво. Мултимедијалниот систем и во овој модел е во стандардниот пакет.

Како што најави „Субару“, двата модела треба да излезат во продажба кон крајот на летото.

Разговараше | **Бојан Момировски**
Фоџо | **Александар Ивановски**

« Оваа година е јубилејна за Вас откако станавте фудбалски судија. 20 години на терените е бројка за почит. Од каде желбата да бидете во оваа професија? »

СТАВРЕВ: Од многу мал го засакав спортот, а најмногу фудбалот, се разбира. Во мое време во Скопје уште од многу мали нозе се играше фудбал. Секое маало имаше теренчиња каде што по цел ден трчаа мали деца со топката и ништо друго не ги интересираше. Тоа беа други времиња кога немаше интернет, немаше социјални мрежи, немаше толку многу видеоигри. Тоа беше вистинска дружба со врсниците, со генерацијата од училиште и со другарите од маало. Во тоа време голем број од децата се запишуваа во пионерските школи на клубовите во Скопје. Јас се решив за алпското скијање во кое постигнав многу успеси. Бев државен првак во сите младински категории. Како што одминуваа годините сè повеќе сакав да бидам активен во фудбалот. Откако ги пропуштив сите граници за почеток на фудбалска кариера се решив да бидам судија. Денес веќе 20 години сум еднакво активен на фудбалските терени како и играчите, со тоа што мојата кариера трае нешто подолго.

« По повеќе од 15 години успеавте да станете меѓународен фудбалски судија, кој денес можеме да го гледаме на малите екрани. Како се стигнува до тој успех? »

СТАВРЕВ: Патот е трнлив и многу тежок. Сè почнува со многу учење, полагање испити, кондициски подготовки. Имав можност сето тоа да го поминам за краток период и добив шанса да судам на натпревари прво од најмалите категории на фудбалери, па од година во година да преминувам во следни фази каде што сум денес. Сега

АЛЕКСАНДАР СТАВРЕВ, ФУДБАЛСКИ СУДИЈА

ИНТЕРВЈУ | СПОРТ

КВАЛИТЕТОТ НА СУДИИТЕ ВО НАШИ РАМКИ Е ПОВИСОК ВО ОДНОС НА ФУДБАЛОТ ШТО СЕ ИГРА

Многу е лесно да се направи паралела бидејќи нашите фудбалски екипи многу тешко можат да се натпреваруваат во некое елитно натпреварување, иако во последните години двете најсилни екипи во нашата држава, Вардар и Шкендија вложуваат многу и може да се случи и нив да ги видиме на некое големо натпреварување во групните фази на Лигата на шампионите или во Лигата на Европа. За разлика од клубовите, македонските судии се редовно делегирани и се рамо до рамо со елитната група европски судии што судат во најголемите натпреварувања и, секако, мечеви на репрезентациите во квалификации за Европско првенство и за Светско првенство, вели Ставрев во интервју за „Република“

веќе можам да се пофалам дека сум во првата група главни судии на листата на УЕФА, веднаш зад таа елитна група од 20 судии од светски ранг.

« Фудбалски судија во Македонија не е професија туку еден вид хоби. Како е во светот и колку тој ангажман бара одрекување од професионалните обврски и од приватниот живот? »

СТАВРЕВ: Судиската организација во Македонија не е многу далеку по квалитет и организација од таквите организации во посилните фудбалски нации од нашата. Сè уште нема професионални фудбалски судии, кои исклучително го работат тоа и целата енергија ја насочуваат таму. Затоа и за нас како судии е многу тешко да се издржи во тоа. Сите имаме професионални обврски, семејства, кои, би се рекло, трпат за нашата желба да бидеме во фудбалот. Кога ќе се случи да бидам делегиран на еден меѓународен натпревар под капата на УЕФА јас повеќе од три дена отсутствувам од дома, од работа. За моја среќа, имам огромно разбирање од моето семејство и, секако, од фирмата во која сум вработен.

« Освен што многупати досега сте ги суделе дербијата во македонскиот шампионат, финалиња на куповите и мечеви на кои се решавала титулата, многу често можеме да слушнеме дека сте главен арбитар на меч од Лигата на шампионите, Лигата на Европа или на квалификациски натпревари за Европско првенство или за Светско првенство. »

СТАВРЕВ: Тоа е точно. Веќе неколку години сум прв судија и со највисок ранг од македонските судии во судиската организација на УЕФА, која ја води прославениот и можеби најдобриот судија во светот во историјата, Пјерлуиџи Колина. Големiot број судени меѓународни натпревари досега во кариерата ми овозможува да бидам во првата група главни судии и со тоа да можам да судам квалитетни натпревари од највисок ранг. Веќе петта сезона судам мечеви од двете најквалитетни фудбалски натпреварувања во Европа и можам да кажам дека здобив големо искуство. Освен мечевите од групната фаза во ЛШ и во ЛЕ јас редовно судам на завршниците од европските првенства за играчи до 17, 19 и до 21 година. Во Македонија, исто така, со досегашните мечеви што сум ги судел здобив огромна доверба да можам да ги судам и најтешките натпревари, како што се финалињата на националниот куп и дерби пресметките во кои неретко се решава и за титулата.

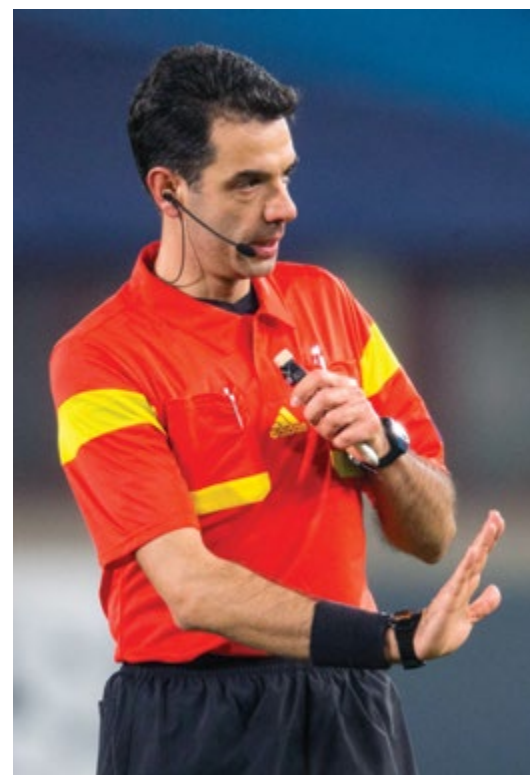
« Вашето деби како главен судија во ЛШ, би се рекло, и не можеше да се посака подобро. И судејте на Барселона на „Камп ноу“. Какво беше чувството да се излезе на најголемиот фудбалски стадион и да им се суди на големи фудбалски ѕвезди како што се Меси, Чави, Иниеста, Пике, Пујол? »

СТАВРЕВ: Во минатото делегирањето на судии се вршеше многу порано пред почетокот на мечевите. Сега веќе не е така со цел да се избегнат сите можни малверзации од кои сака да се ограда

УЕФА. Добив информација дека ќе ѝ судам на Барселона во Лигата на шампионите во мечот против Викторија Плзен на два дена пред почетокот. Процедурата е таква што јас морам да бидам во градот каде што се одржува натпреварот еден ден пред тоа. Времето за подготовка беше кратко и немав многу време за размислување што и како ме очекува таму. Откако излегов на теренот тоа веќе е друга приказна. Не смее да се покаже ниту една емоција без разлика на кој стадион се игра и кои се актерите. Има премногу публика, ТВ-камери, фоторепортери, контролори, делегати и сè се снима, сè се следи. За да се добие добра оценка за суден меч не е само квалитетот на судењето во тие 90 минути. УЕФА не остава ништо на случајот. Многу фактори влијаат за рангирањето на судиите.

« Според тоа што досега го гледаме од Вас, Вие одлично соработувате со Вашите помошници покрај аут-линијата и тие асистенти и дополнителни судии што се зад головите. »

СТАВРЕВ: На почетокот на една сезона Фудбалската федерација на Македонија

испраќа листи на главни и на помошници судии до судиската организација на УЕФА. Јас сум на таа листа каде што се наоѓаат главните судии, додека моите помошници се исклучително на листите за помошници судии и тие не се мешаат. Станува практика УЕФА да ги делегира истите судии конкретно од Македонија на секој меѓународен меч. Јас речиси секогаш судам со моите двајца асистенти Кировски и Костадинов, кои, исто така, ги делегира УЕФА, додека помошниците што можат да се менуваат, но најчесто се Јакимовски, Мечкаровски, Милошевски, ги одредува судиската организација на нашата федерација.

« Може ли да се направи паралела во квалитетот на фудбалот кај нас во однос на квалитетот на судењето, со најквалитетните европски лиги и нивните судии? »

СТАВРЕВ: Неблагодарно е јас да го кажувам тоа, но општа констатација е дека квалитетот на судиите во наши рамки е повисок во однос на фудбалот што се игра овде. Многу е лесно да се направи паралела бидејќи нашите фудбалски екипи многу тешко можат да се натпреваруваат во некое елитно натпреварување, иако во последните години двете најсилни екипи во нашата држава, Вардар и Шкендија вложуваат многу и може да се случи и нив да ги видиме на некое големо натпреварување во групните фази на Лигата на шампионите или во Лигата на Европа. За разлика од клубовите, македонските судии се редовно делегирани и се рамо до рамо со елитната група европски судии што судат во најголемите натпреварувања и, секако, мечеви на репрезентациите во квалификации за Европско првенство и за Светско првенство.

« Ова лето ќе имаме можност да го проследиме Европското првенство, како и олимпискиот турнир во Рио. Ќе ги гледаме ли македонските судии на една завршница ова лето или, можеби, во иднина? »

СТАВРЕВ: За судење на Европското првенство за македонски судии можноста отпаѓа бидејќи веќе е составена листата на тие што ќе судат во Франција. Постои можност и, секако, и наша желба е да судиме натпревари на една завршница на големо натпреварување. Уште од јули почнуваме нов циклус на европски натпреварувања како што се квалификацииите за групната фаза во ЛШ и во ЛЕ и, секако, квалификациите на репрезентациите за Светското првенство. Според тоа што досега сме суделе по бројот на натпревари и оценките што сме ги добиле, искрено, заедно со моите асистенти и помошници, се надеваме дека би можеле следната сезона да судиме и на мечеви од елиминациската фаза, па, можеби, да бидеме и дел од самата завршница.

« И за крај, какви се тренинзите и како течат подготовките на еден фудбалски судија? »

СТАВРЕВ: За да бидеме максимално подготвени мора да тренираме секојдневно или барем пет дена во неделата. Добиваме конкретни инструкции за начинот на тренинг директно од УЕФА, кои мора доследно да ги спроведуваме. Двапати годишно одиме на тестирања, кои покрај проверка на физичката подготовка полагаме и тестови, анализираме натпревари и даваме свои мислења за некоја дадена ситуација, кои се оценуваат од највисоките судиски тела од УЕФА. ■

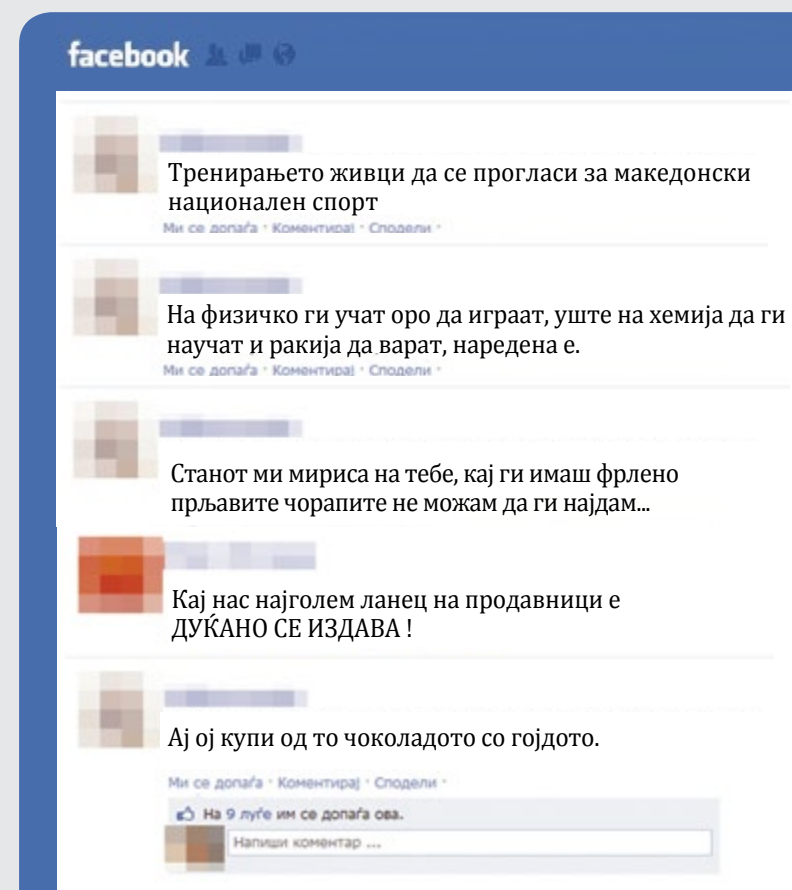
По големиот успех на изведбата на првата драма на македонски јазик „Македонска крвава свадба“ во Софија, македонскиот драматург Војдан Чернодрински ја формира првата македонска театарска група „Скрб и утеха“. Подоцна драмската екипа го променила името во „Столичен македонски театар“. По Првата светска војна Чернодрински живее и работи во Бугарија како емигрант. Иако неговата татковина здобила слобода во 1945 година, Војдан не можел да се пресели во Македонија и умрел во Софија во 1951 година.

Преку ТВ Белград е емитувана првата телевизиска емисија од Студио Скопје, „Балкански концерт“, која ја изведоа првенците на Балетот при македонскиот народен театар, Елпиди Пакоска и Јован Пашти.

Загинал Кралѐ Марко, последниот крал што владеел со поголемиот дел од Македонија пред повеќе вековната власт на турските султани. Истовремено, тој е најпознатиот јунак на епското народно творештво на јужните Словени. Кралството на Марко било со средиште во Македонија, со Прилеп како главен град и затоа се смета за македонски крал. Загинал во битката кај Ровине, застанувајќи на страната на турскиот султан Бајазит Први и борејќи се против влашкиот војвода Јован Мирче. Преданието вели дека непосредно пред битката, на деспотот на кумановско-кратовската област Константин Дејанов (Константин Драгаш), кој, исто така, се борел на страната на османлиите и загинал во битката, Марко му ги кажал следниве зборови: „Го молам Бога да им помогне на христијаните, а јас прв да загинам во таа борба“.

АВТОР: SAGITTARIUS	АМАТЕРИЗАМ	МЕСЕЦ ВО ГОДИНАТА	ПОРТИР	МЕСТО ВО СРЕМ (ВОЈВОДИНА)	ПРВАТА ЖЕНА	ВИД АВТОМОБИЛСКА БОЈА	ДРЖАВЕН СОЦИЈАЛИЗАМ	РАСКАЖУВАЧ (ЛАТ.)	ОБЕМ
ВО РОК, БЕЗ ДОЦНЕЌЕ									
ДЕЛ ОД ЛАБОРАТОРИСКИ ПРИБОР									ОСТРОВ ВО ЕГЕЈСКОТО МОРЕ
ТРГОВЦИ СО ПЛАТНО									
ПЕЈАЧКАТА ПАВОНЕ					НАПАД ЖЕНАТА НА ХУАН ПЕРОН				
ЦИМБОЛА ЧИНКВЕТИ (ПРЕКАР)				ОДБРАНО ДРУШТВО АТЛЕТИЧКАТА ЕШВОРД					
ФЛУОР		КОНТРОЛОР СКЛОНОСТ, НАКЛОНЕНОСТ (МН.)							
ЕНЦО СЕРНИИ			ПОМОШНИК СВЕШТЕНИК (МН.) КОЛОИД, ЖЕЛЕ						
ГРАД ВО УНГАРИЈА						МЕТАР НАДОМЕСТУВАЧ НА ШТЕТА, ПОПРАВАЧ		ЈУГ ГРАДСКА ТВРДИНА	
СОБИРАЧ НА ИМЕЛА							МОДЕЛ НА "ФОРД" ДРЖАВА ВО АФРИКА		
T ♁					АРТИСТКАТА САМС МИНЕРАЛ ПРОНАЈДЕН НА АВАЛА				СЕЛО ВО СКОПСКО
ЗАГРЕАНИ НАТРИЈУМ			ВИД БОМБА НАЈВИСОКА ФИЛМСКА НАГРАДА (МН.)						
АТЛЕТИЧАР БОЛДОН				НИЈАНСА НАРОДНИ ОТ ХЕРОЈ ЦИПОВСКИ МЕРЏАН					
РАСТЕНИЈА СО ЛИСЈА								АМПЕР АМЕРИКАНСКИ АРТИСТ ЕНТОНИ	
ПИСАТЕЛОТ КИРОВ МАЈСКИ							"КИЛО-ЛИТАР" ХРВАТСКА ИНДУСТРИЈА ЗА НАФТА		
КИСЛОРОД		ДОДАТОЦИ ЗА ПОДОБРУВАЊЕ КВАЛИТЕТ ЕРБИУМ							
ХОРМОН НА ЗАДОВОЛСТВОТО									
ГРАД ВО ГЕРМАНИЈА					ПРЕД-ВРЕМЕНО				

РЕШЕНИЈА: НАВРЕМНО, ЕНПРЕВТА, ПРАМАТАР, РИТА, АТАК, ОЛА, ЕЛИТА, Ф, РЕВИЗОР, ЕС, ВИКАРИ, СИГЕТ, М, Г, ИМЕЛАР, КА, ТОПИЛ, ЕМА, НА, НАПАЛМ, АТО, ВАЛЕР, ЛИСТАРИ, А, НИКОЛА, К, О, АДИТИВИ, СЕРОТОНИН, ТРИП, РАНО

- Што има за јадење?
 - Тоа што остана од вчера.
 - Па ништо не остана.
 - Епа тоа.
- ● ●
- На кого му збориш во плакарот?
 - Го скрив комшијата...
 - Не лажи, пак си купила штикли!
- ● ●
- Рибар лови риба. Поминува друг рибар и го прашува дали рибата гризе.
- На почетокот ништо, се додека не ми се скрши малерот.
 - Како ти се скрши малерот?
 - Ми се припуши цигара, ама немав и зедев од цигарите на синот. И кога почна да гризе – фатив две ајкули, три делфини и едно чудовиште од Лох Нес.

— РИБЕН БУРГЕР —

СОСТОЈКИ:

- повеќе видови риба (200 гр. лосос, 150 гр. ослик)
- 2 парчиња инчуни
- бел пипер
- 1 перце млад лук
- 1 лажица брашно
- 1 лажичка црвен пипер
- 2 лажички соја сос
- прстофат рузмарин
- посен мајонез
- малку рукола
- 1 домати
- леб за бургер

ПОДГОТОВКА:

- Рибата исечкајте ја на парченца и ставете ја во сад за сечкање. Додајте ги инчуните како замена за сол и додајте бел пипер. Ситно исечкајте перца од млад лук и чешне од еден лук и додајте ги во сечкото. Додајте го брашното, црвениот пипер, соја сосот и рузмаринот.
- Откако убаво ќе ја исечкате рибата, префрлете ја во сад за матење. Додајте маслиново масло и мешајте додека смесата не престане да се лепи на прстите. Треба да мешате минимум 10 минути. Најдобро е смесата да отстои 24 часа на температура од 10 до 12 степени.
- Формирајте ги бургерите и пржете ги во маслиново масло.
- За формирање на сендвичот во долниот дел од лепчето нанесете го прво посниот мајонез, потоа доматиот, малку кромид, бургерот од риба, руколата, повторно мајонез и лепчето.
- Сервирајте!

СОВЕТ: Лукот совршено одговара со риба, потрудете се да не го одминете при подготовка на овој рецепт.

ГастроГард

ИЗГАСНЕТЕ ГО ПОЖАРОТ ВО ВАШИОТ СТОМАК!

- НЕУТРАЛИЗАЦИЈА НА ЖЕЛУДОЧНА КИСЕЛИНА
- БРЗО ДЕЈСТВО
- БЕЗБЕДЕН ЗА ТРУДНИЦИ
- ПРИЈАТЕН ВКУС НА МЕНТОЛ
- БЕЗ ШЕЌЕР

АЛКАЛОИД
СКОПЈЕ
Здравјејте пред сè
www.alkaloid.com.mk

Пред употреба внимателно да се прочита упатството. За индикациите, ризикот од употребата и за несаканите дејства на лекот консултирајте се со Вашиот лекар или со фармацевт.

ВИСТИНСКИ ПОТЕГ
ЗА ЛУБИТЕЛИТЕ НА #ВИСТИНСКОТЕМНО